

A Balassagyarmati Törvényszék, mint elsőfokú bíróság a 2012. november hó 26. napján, a 2013. február hó 13., április hó 22., június hó 24., szeptember hó 18., november hó 18., a 2014. február hó 17., március hó 27., május hó 5., június hó 16., szeptember hó 12., és a 2014. október hó 17. napján megtartott nyilvános tárgyalások alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

... I. r. vádlott - aki ...

bűnös

- társtettesként folytatólagosan elkövetett sikkasztás bűntettében (1978. évi IV. tv. 317. § (1/) és (6) bekezdés a./pont),
- 207 rb.társtettesként elkövetett magánokirat hamisítás vétségében (1978. évi IV. tv. 276. §),
- 1 rb társtettesként elkövetett sikkasztás bűntettében (1978. évi IV. tv. 317. § (1) és (4) bekezdés a./pont).

A bíróság ezért I. r. vádlottat - halmazati büntetésül - 4 (Négy) év börtönbüntetésre 4 (Négy) év közügyektől eltiltásra ítéli.

... II. r. vádlott - aki ...

bűnös

- 1 rb. társtettesként folytatólagosan elkövetett sikkasztás bűntettében (1978. évi IV. tv. 317.§ (1) és (6) bekezdés a./pont),
- 207 rb. társtettesként elkövetett magánokirat hamisítás vétségében (1978. évi IV tv. 276. §),
- 1 rb. társtettesként elkövetett sikkasztás bűntettében (1978. évi IV. tv. 317. § (1) és (4) bekezdés a./pont).

A bíróság ezért II. r. vádlottat - halmazati büntetésül - 3 (Három) év 6 (Hat) hónap börtönbüntetésre és 4 (Négy) év közügyektől eltiltásra ítéli..

... III. r. vádlott - aki ...

bűnös

- 1 rb. folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntetében (Btk. 372. § (1) és (5) bekezdés a./pont)
- 122 rb. hamis magánokirat felhasználása vétségében (Btk. 345. §).

A bíróság ezért a III. r. vádlottal szemben - halmazati büntetésül - 3 (Három) év 10 (Tíz) hónap szabadságvesztést szab ki, melynek végrehajtási fokozata börtön és 4 (Négy) évre eltiltja a közügyek gyakorlásától.

A III. r. vádlott a szabadságvesztés büntetés 2/3 része, de legkevesebb 3 hónap kitöltését követő napon feltételes szabadságra bocsátható.

A bíróság az I. és II. r. vádlottal szemben 11 rb. magánokirat hamisítás vétsége (1978. évi IV. tv. 276. §) miatti részében az eljárást megszünteti; továbbá 5 rb. tulajdon elleni szabálysértésnek minősülő (1999. évi LXIX. tv. 157. §(1) bekezdés) miatti részében az eljárást ugyancsak megszünteti.

Az I. és II. r. vádlottat egyetemlegesen kötelezi a ... Takarékszövetkezet magánfél részére 135.629.838.- (Egyszázharmincötmillió-hat-százhuszonkilencezer-nyolcszázharmincnyolc) forint, az I. r. vádlottat további 4.000.000.- (Négymillió) forint az ítélet jogerőre emelkedését követő 30 napon belüli megfizetésére, míg az I. és II. r. vádlott az államnak ezen összeg után járó 1.500.000.- (Egymillió-ötszázezer) forint illeték külön felhívásra történő lerovására. A magánfél ezt meghaladó polgári jogi igényének érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja.

A bíróság kötelezi a II. r. vádlottat ... magánfél részére 140.000.- (Egyszáznegyvenezer) forint az ítélet jogerőre emelkedését követő 30 napon belüli megfizetésére, míg ezen összeg után az államnak külön felhívásra 15.000. (Tizenötezer) forint illeték lerovására.

A bíróság kötelezi a III. r. vádlottat, hogy a ... Takarékszövetkezet magánfél részére az ítélet jogerőre emelkedését követő 30 napon belül 103.907.016. (Egyszázhárommillió-kilencszázhétezer-tizenhat) forintot fizessen meg, míg az államnak külön felhívásra ezen összeg után járó 1.500.000.- (Egymillió-ötszázezer) forint illetéket rójon le. A magánfél ezt meghaladó polgári jogi igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja.

Az eljárás során lefoglalt Balassagyarmati Törvényszék BGH-nál bűnjelként kezelt Bj. I/75/2012. sz. alatti iratok lefoglalását megszünteti és azt a ... Takarékszövetkezet sértett részére kiadni rendeli.

Az eljárás során felmerült bűnügyi költségből az I. r. vádlott 58.500. (Ötvennyolcezer-ötszáz) forint, a II. r. vádlott 163.040. (Egyszázhatvanháromezer-negyven) az I. II. és

III. r. vádlott egyetemlegesen 2.094.170. (Kettőmillió-kilencvennégyezer-egyszázhetven) forintot az államnak külön felhívásra köteles megfizetni, míg a felmerült további 4.179.166.- (Négymillió-egyszázhetvenkilenc-ezer-egyszázhatvanhat) forint bünyügyi költséget az állam viseli.

I n d o k o l á s :

I.

A Nógrád Megyei Főügyészség B.1015/2010/145. BTÖ számú, 2012. május hó 16. napján benyújtott vádiratával ... I.r., ... II.r. vádlottakat 1 rb., a z 1978. évi IV. tv. 317.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a./ pontja szerint minősülő folytatólagosan, különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás bűntettével vádolta, mint társtetteseket; míg ... III.r. vádlottat 1 rb., az 1978. évi IV. tv. 317.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés a./ pontja szerint minősülő és büntetendő folytatólagosan, különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás bűntettével vádolta.

Az alapvádirat a „...i Takarékszövetkezet ...”, illetve a „...i Kirendeltségén 2007. januárjától 2009. december 31. napjáig terjedő időszakra vonatkozó, különböző elkövetési magatartáshoz kapcsolódó tényeket tartalmazott a vádlottakat érintően. Az adott elkövetési magatartás körében a takarékszövetkezet kirendeltségei által forgalmazott takarékszelvény értékesítés-visszavásárlás, és újraváltással kapcsolatos visszaéléseket nevesített mintegy 172.669.532.- forint összegben a ... kirendeltsége. Ugyanezen kirendeltség kapcsán a szabálytalan hitelkihelyezésekkel összefüggésben fiktív lakossági hitelszerződésekkel, és szabálytalanul, meg nem szüntetett hitelek kapcsán 35.374.365.- forint „vagyonhi hátrány” okozását róta fel az I. és II.r. vádlottnak.

Így mindösszesen az eredeti vád az I. és II.r. vádlott esetében 208.044.097.- forint „vagyonhi hátrány” okozását nevesítette az egyébként sikkasztás bűncselekményéhez kapcsolódó és ekként megfogalmazott elkövetési magatartások révén.

A vádhatóság a III.r. vádlott vonatkozásában a Takarékszövetkezet ...i Kirendeltsége esetében a takarékszelvény értékesítés-visszavásárlás és újraértékesítés elkövetési magatartásán túl a betétek idő előtti megszüntetéséhez kapcsolódó elkövetői magatartást is szerepeltetett. Így valamennyi elkövetési magatartást szem előtt tartva a vádidozszakban mindösszesen 111.605.494.- „vagyonhi hátrány” okozását róta a III.r. vádlott terhére; míg a fiktív hitelszerződések készítése - hitelkihelyezés módszere - révén további 1.578.992.- forint „vagyonhi hátrányt” nevesített. Mindezeket együttesen számszerűsítve a III.r. vádlott cselekményével összefüggésben 113.184.486.- forint „vagyonhi hátrány” okozása szerepelt a vádban.

A Nógrád Megyei Főügyészség a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a törvényszékhez 2014. május hó 5. napján 60-I. sorszám alatt benyújtott vádmódosításában - amely tartalmát tekintve részben vádkiterjesztésnek is tekintendő - most már a sikkasztás törvényi tényállásához igazodó elkövetési magatartások alapul vételével a vád tárgyává tett történeti tényeket pontosította, és elkövetési értéket jelölt meg a bűncselekmények minősítésének alapjául.

A takarékszelvénnel kapcsolatos visszaélések körében a vádhatóság a vádidőszakot 2007. januárjától 2010. január 10. napjáig jelölte meg 134 db takarékszelvénnel kapcsolatos visszaélések tekintetében; az elkövetési értéket 117.480.300.- forintban határozta meg. A fiktív hitelszerződések készítésével összefüggésben 2006. április 16. napjától kezdődően az I. és II.r. vádlott esetében a ... Takarékszövetkezetnél tételesen 87 db fiktív hitelszerződést nevesített és az ezen szerződésekkel érintett 500-500.000.- forintos alapösszeget az elkövetési érték számításánál alapul véve, 42.000.000.- forint elkövetési értéket szerepeltetett a sajátjakénti rendelkezés elkövetési magatartásával összefüggésben.

Ezen túlmenően a ...i Kirendeltség esetében le nem könyvelt elő- és végtörlesztett hitelekhez kapcsolódó, továbbá le nem könyvelt egyéb havi részleteket is összegszerűen megjelölt; az előbbieket esetében 2005. március 31-től 2008. június 16. napjáig 6.565.238.- forint értékben; míg utóbbi esetben 2007. május 2. - 2009. május 28. közötti időben 124.000.- forint értékben.

A sikkasztás bűncselekménye körében a módosított vád külön nevesítette ... sértett sérelmére megvalósított vagyon elleni cselekményt arra tekintettel, hogy a bizonyítási eljárás során az igazolódott a vád szerint, hogy a ... sértettől a vádlottak által átvett összeg egyáltalán be sem került a takarékszövetkezet vagyoni, ily módon rendelkezési körébe. Erre tekintettel az I. és II.r. vádlottat további 1 rb. - 500.000.- forint elkövetési érték alapulvételével - nagyobb értékre elkövetett sikkasztás büntetével is vádolta, mint társtetteseket.

A vádhatóság az I. és II.r. vádlottak esetében a különböző takarékszelvény-forgalmazás körében elkövetett visszaélések és a fiktív hitelszerződések készítése és felhasználása körében a cselekményüket további 218 rb. magánokirat-hamisítás vétségének is minősítette.

Fentiek alapján a módosított vád szerint az I. és II.r. vádlottak a ...i Takarékszövetkezet ... sértett sérelmére 166.169.538.- forint elkövetési érték alapulvételével valósították meg a sikkasztás büntetét, melyhez 218 rb. magánokirat-hamisítás vétsége társult, továbbá ... sértett sérelmére 1 rb. nagyobb értékre elkövetett sikkasztás büntette volt a vád tartalma.

A takarékszövetkezet ...i Kirendeltsége esetében ... III.r. vádlottat a takarékszelvény értékesítés-vásárlás körében elkövetett visszaélések tekintetében 120 db takarékszelvényhez kapcsolódóan a módosított vád 131.405.000.- forint elkövetési érték alapul vételével megvalósított sikkasztás büntettével vádolta ugyancsak a 2007. január - 2010. január 8-i vádidőszak tekintetében;

míg a fiktív hitelszerződések készítése és hitelkihelyezés kapcsán két hitelszerződést nevesített 500-500.000 forint alapösszeget tekintve összesen 1.000.000 forint elkövetési értékben;

továbbá a le nem könyvelt elő- és végtörlesztett hitelek elszámolása során 2006. július 20.- 2009. június 11. közötti időben 255.016.- forintot szerepeltetett. Így mindösszesen a III.r. vádlottat a vádhatóság a módosított vádban 133.660.016.- forint elkövetési érték alapul vételével megvalósított sikkasztás büntettével vádolta, melyhez további 122 rb. magánokirat-hamisítás vétségének elkövetését is kapcsolt.

Az ügyészi perbeszédben kifejtett álláspont szerint a takarékszövetkezeti kirendeltségek sérelmére megvalósított sikkasztás esetében az elkövetési érték meghatározása a vádhatóság szerint a sértetti takarékszövetkezet által elkészített és utóbb a bizonyítási eljárás során a bírósághoz becsatolt tételes kimutatás, illetve azok mellékleteinek alapul vételével történhet. Az ügyész szerint a sértett takarékszövetkezet bírói szakban egzakt módon nem cáfolhatóan igazolta, hogy 2007-2010. januárjáig terjedő időszakban hány db és milyen név értékű takarékszelvény kapcsán történt meg azok törvénybe ütköző felhasználása, ehhez képest az igazságügyi szakértői vélemény által kimunkált alacsonyabb összeget nem tartotta elfogadhatónak.

Ezen túlmenően az ügyész mindhárom vádlott vonatkozásában az elbíráláskor hatályos Btk. rendelkezéseinek alkalmazását indítványozta a minősítés és a jogkövetkezmények meghatározása körében.

Az előzőekben részletezett vád ténybeli tartalma és a vádhatóság kifejtett álláspontja alapján a törvényszéknek a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a történeti tényállás meghatározása során abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy kirendeltségek esetében a takarékszelvényekkel kapcsolatos visszaélések során a vádlottak magatartásához köthető elkövetési érték pontosan mely időszak alapul vételével számszerűsíthető ítéleti bizonyossággal; (A szakértők által kimunkált 2009. december 31-i időszakot lezáróan, avagy 2010. januári időszakot is beleértve a sértetti takarékszövetkezet által készített kimunkált nyilvántartási adatok alapján határozható-e meg).

Vizsgálnia kellett a törvényszéknek az elbíráláskor és elkövetéskor eltérő anyagi jogi rendelkezések összehasonlítása révén az elévülési idők módosulását; a magánokirat-hamisítások esetében a fiktív hitelszerződések készítése, felhasználása körében a

2006. április 13-2006. december 22. közötti 11 db fiktív hitelszerződés kapcsán azt, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás feltételei fennállnak-e, avagy az időmúlás eljárás megszüntető hatása érvényesül-e; ugyancsak az eltérő anyagi jogi rendelkezések révén a szabálysértési értékhatárok módosulásával összefüggésben vizsgálni kellett azt is, hogy ... kirendeltség esetében a le nem könyvelt havi törlesztőrészek közül a 20.000 forint alatti összegek a sikkasztás bűncselekményének folytatólagos egységébe a vádbeli tények maradéktalan bebizonyulása esetén beletartozhatnak-e, illetve az elkövetési érték számítása szempontjából figyelembe vehetők-e.

Fenti kérdések előrebocsátását követően a törvényszék a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a következő tényállást állapította meg:

II.

1./ ... I.r. vádlott elvált, egy nagykorú gyermeket nevel egyedül. Iskolai végzettsége szakközépiskolai érettségi, emellett könyvelői, hitelügyintézői és banki ügyintézői szakképesítést szerzett. Munkanélküli, munkanélkülieknek járó ellátása 22.800 forint szociális segély volt, ezen felül családi pótlékban és lakhatási pótlékban részesült. Családi ház ingatlantulajdonnal rendelkezik, amelyen kb. 7 millió forint jelzáloghitel szerepel, ennek törlesztése havi 60.000.- forint lenne. Büntetve nem volt.

... II.r. vádlott elvált, élettársi kapcsolatban él, kiskorú gyermek eltartásáról nem gondoskodik. Iskolai végzettsége szakközépiskolai érettségi.

Édesanyja révén ápolási díjban részesül, ennek összege havi 34.000.- forint, emellett alkalmi munkát, szezonális napszámos munkát végzett, napi kb. 5.000.- forint jövedelemért. Ingatlan 1/2 tulajdoni illetőségével rendelkezik, melynek értéke kb. 8 millió forint, de 7 millió forint jelzáloghitel terheli. Ezen túlmenően vagyontalan, büntetve nem volt.

... III.r. vádlott férjezett családi állapotú, kiskorú gyermeke nincs. Iskolai végzettsége érettségi, jelenleg édesanyja révén ápolási segélyben részesül, melynek összege havi 34.600.- forint. Ezen felül édesanyja nyugdíjából származó jövedelemből élnek közösen. Ingatlan 1/2 tulajdoni illetőségével rendelkezik, melynek értéke kb. 4-5 millió forint, házastársa Opel Corsa típusú személygépkocsi tulajdonnal rendelkezik, melyhez hitel törlesztése kapcsolódik. Ezen felül ingatlan jelzáloghitel terheli 2,6 millió forint értékben. Más vagyona nincs, büntetve nem volt.

A III.r. vádlott a csatolt orvosi igazolások tanúsága szerint súlyosan fogyatékos, mozgásszervi fogyatékossgal önálló életvitelre képtelen édesanyját, ...t gondozza.

2./

2.1

... I.r. vádlott a ...i Takarékszövetkezet ... Kirendeltségének vezetője volt 1992-től kezdődően, míg ... II.r. vádlott a kirendeltség beosztott ügyintézője és pénztárosa volt 2010. januárjáig. A vádlottak már ezen időponttól kezdődően ismerték egymást, sőt ... III.r. vádlott is korábban a ...i Kirendeltségen dolgozott, míg az I.r. vádlott szülési szabadságon volt, majd az I.r. vádlott ismételt munkába állásával került a III.r. vádlott a takarékszövetkezet ...i Kirendeltségének vezetői beosztásába.

... I.r. vádlott, mint a ... Kirendeltség vezetője munkaköri leírása szerint személyileg felelt a kirendeltség ügyeinek viteléért, a jogszabályokban és más belső szabályokban foglaltak betartásáért, a kirendeltség belső rendjéért. Az igazgatóság, felsőbb vezetők határozatait, utasításait figyelembe véve kellett irányítania az egység gazdasági és pénzügyi tevékenységét, szervezte és ellenőrizte a beosztott dolgozók munkáját, biztosította a gyors és színvonalas pénzügyi szolgáltatások lebonyolítását. Kiemelt feladati közé tartozott a forrásgyűjtés szervezése (betétgyűjtés, értékpapírok kibocsátása), elbírálta a hatáskörébe tartozó kölcsönöket, továbbá feladata volt az analitikus és főkönyvi könyvelés naprakészségének, továbbá a számítógépes adatvédelemnek és irattározásnak biztosítása. Felelős volt emellett a kirendeltség vagyon- és bankbiztonságáért, a különböző tervek teljesítéséért, a pénzforgalom az ügyvitel és a számvitel rendjéért, az üzleti tevékenységek ellátásáért, a pénzügyi-számviteli munka gyakorlati lebonyolításáért, a bizonylati- és okmányfegyelem, valamint az ügyrendi előírások betartásáért. Külön feladatmeghatározást tartalmazott a kirendeltségvezető munkaköri leírása a hitel- és kölcsönügyletek bonyolítása terén, a betétforgalom területén, valamint a könyvelés naprakészségének biztosítása érdekében elvégzendő feladatok körében.

... II.r. vádlott pénztáros munkaköri leírásának tartalma szerint feladatát képezte az egység készpénz- és értékpapír forgalmának - a vonatkozó ügyrendi előírásokban és házipénztár kezelési szabályzatban foglaltak szerinti - biztonsági követelményeknek megfelelő teljes körű lebonyolítása. Ennek megfelelően a II.r. vádlottnak gondoskodnia kellett az egység napi készpénz szükségletének felméréséről, annak igényléséről és az előírásoknak megfelelően kellett kiállítani a készpénzfelvételhez szükséges okiratokat, továbbá egy személyben volt felelős a házipénztárban tartott készpénz és értékek kezeléséért, megőrzéséért. A bizonylatok alapján lebonyolított az egység pénztárbevételi és kifizetési forgalmait és ellenőriznie kellett teljesítés előtt a bizonylatok alaki és tartalmi megfelelőségét. Amennyiben a kirendeltség egységvezetőjétől megbízást kapott, egyéb kiegészítő feladatokat is köteles volt ellátni.

A ...i Kirendeltségen dolgozó ... III.r. vádlott kirendeltségvezető munkaköri leírásának

tartalmát tekintve megegyezett az I.r. vádlott munkaköri leírásában foglaltakkal.

2007-2009. években a ...i Takarékszövetkezet működésére a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv., a számviteli törvény előírásai, továbbá a hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól szóló 250/2000. Korm. számú rendelet vonatkozott. Ezen jogszabályi rendelkezések alapulvételével készültek a takarékszövetkezet működését részletesen szabályozó további szabályzatok, így a Szervezési és működési szabályzat, az Üzletszabályzat, továbbá a Takarékszelvény-forgalmazásának ügyviteli szabályzata is.

A takarékszövetkezet Üzletszabályzata részletesen meghatározta a természetes személyek betétei, okmányai kezelésével kapcsolatos előírásokat, a betéti szerződések legalapvetőbb kellékeit, a betétekhez tartozó kamatszámítás módját, a természetes személyek azonosító adataira vonatkozó követelményeket. Ebből a szempontból lényegesnek minősült az Üzletszabályzat azon előírása, mely szerint a betéteket igazoló okmányok tartalmát akként határozta meg, hogy annak tartalmaznia kell a takarékszövetkezet teljes nevét, az okmány megnevezését, sorszámát, kiállítás keltét, a betét összegét, a betétes megnevezését és azonosító adatait, valamint az egyes be- és kifizetéseket is dokumentálni kellett rajta.

Az Üzletszabályzatnak megfelelően ezen időszakban az alábbi megtakarítási formák voltak forgalomban: takaréklevelek, takarékbetétek és takarékszelvények.

A takarékszelvény forgalmazásáról szóló ügyviteli szabályzat világos és egyértelmű előírásokat tartalmazott az alábbiak szerint:

- az újralekötés módjáról a betételhelyezőt írásban nyilatkoztatni kell;
- a takarékszelvények mennyiségi nyilvántartására hitelesített, sorszámozott nyilvántartókönyvet kellett használni;
- a nyilvántartásokat naprakészen kellett vezetni;
- rovincsolások alkalmával a takarékszelvények készletének értéktári nyilvántartással való egyezőségét, valamint az okmányok felhasználásának folyamatosságát ellenőrizni kellett;
- a takarékszelvényen ki kellett tölteni az ügyfél által kért névértéket számmal és betűvel egyaránt;
- az okiratot rontása esetén „rontott” megjegyzéssel és lyukasztással érvényteleníteni kellett;
- visszaváltás esetén a takarékszelvény hátoldalára rá kellett írni a beváltás helyét, napját és két aláírással, valamint bélyegzőlenyomattal kellett ellátni.

A kifizetési pénztárbizonylat első példányát a pénztárosnak össze kellett tűznie a beváltott takarékszelvénnel és a napi anyagban le kellett fűznie.

Fentieken túlmenően a takarékszelvények forgalmazására, mint szigorú számadás alá vont bizonylatok, nyomtatványok kezeléséről és nyilvántartásáról, valamint elszámolásuk rendjéről szóló szabályzat további előírásai is vonatkoztak. Ily módon a takarékszelvényeket, mint értékpapírszerű okiratokat a szabályzat alapján úgy kellett kiállítani, hogy azok olvashatóak, időtállóak és megmásíthatatlanok legyenek; a hiányosan kiállított vagy szabálytalanul, olvashatatlanul kiállított nyomtatványokat nem volt szabad felhasználni, azokat rontottá kellett nyilvánítani; az értékpapírszerű okiratokon javítást végrehajtani nem volt lehetséges. A téves, helytelen bejegyzett adatok esetén a nyomtatványt érvényteleníteni kellett és rontottá nyilvánítottként kellett tovább kezelni és megőrizni.

Fenti előírások alapján megállapítható, hogy a takarékszövetkezet belső szabályzatainak előírásai összhangban voltak a jogszabályi előírásban foglaltakkal, azokat megfelelően kiegészítették és a takarékszelvények, mint értékpapírszerű okiratok forgalmazása körében világos és egyértelmű szabályozást alkottak.

Ezen tartalmilag megfelelő szabályozás ellenére a felidézett rendelkezések be nem tartása, továbbá a takarékszövetkezet belső ellenőrzésében megmutatkozott alapvető hiányosságok folytán mind a ...i, mind a ...i Kirendeltség esetében lehetővé vált a takarékszelvények forgalmazása, a házi pénztár kezelése, a könyvviteli kötelezettség teljesítése, a hitelfelvétel- hitelkihelyezés körében olyan visszaélések és durva szabálytalanságok elkövetése, amely a pénzügyintézet működését az adott időszakban egyértelműen hátrányosan érintette.

Így az I. és III.r. vádlott által vezetett, mindkét kirendeltség esetében visszaélésként jelentkezett az a gyakorlat, amely szerint az ügyfél által egy meghatározott összegért megvásárolt takarékszelvényen a takarékszelvény névértékét csak számadattal jelölték meg, amely csupán kezdetben volt azonos az ügyfél tényleges befizetésével. A vételt követően a takarékszelvényt a befizetés igazolásaként az ügyfél megkapta. A szelvényvásárlásról, vagyis a házipénztárba történt befizetésről a pénztárbizonylatot azonban nem a gazdasági esemény megtörténtének időpontjában állították ki, hanem egy későbbi időpontban, egy jóval alacsonyabb összegről és azt az ügyfél ily módon alá sem írhatta.

A kamatozási időszak (három hónap) lejártakor az ügyfél visszavásárlásra átadta a takarékszelvényt a pénzügyintézetnek. Abban az esetben, ha az ügyfél újabb szelvényt vásárolt, a valós (csak a számokkal megjelölt) névértékű szelvényt megkapta. A visszavásárolt (első, előző) takarékszelvényen a bevételi pénztárbizonylaton korábban feltüntetett, csökkentett összegre vonatkozó javítást utólag a számadatokban elvégezték és az ily módon csökkentett összeget szövegesen is megerősítették.

A visszavásárlást csak a csökkentett összegre kiállított kiadási pénztárbizonylattal dokumentálták az ügyfél jelenléte és tényleges aláírása nélkül.

Az eredetileg kiállított névértéken megjelölt, majd utóbb különböző módon javított és csökkentett összegű takarékszelvény értéke közötti különbséget „pénztöbbletként”

jelentkezett.

Fenti szabálytalanságokon túl a ...i Kirendeltségen emellett a takarékszelvények meghatározott körének idő előtti megszüntetése is visszaélésnek jelentkezett. Ez a valóságban azt jelentette, mintha az ügyfél véglegesen visszaváltotta volna a takarékszelvényt, noha az még nem járt le és a valóságban nála volt, de a szelvény megszüntetése idő előtt dokumentálásra került oly módon, hogy ahhoz valójában nem tudta a III.r. vádlott hozzátenni a kiadási pénztárbizonylathoz tartozó takarékszelvényt.

A Takarékszelvények forgalmazásáról szóló ügyviteli szabályzat előírásaival ellentétben a vádlottak az újra lekötés módjáról a betét elhelyezőjét írásban nem nyilatkoztatták, sőt az esetek többségében az ügyfelet a bevételi- vagy kiadási pénztárbizonylatok megfelelő példányával sem látták el. (Minthogy azok később, más időpontban más tartalommal kerültek kiállításra.)

A kirendeltségek házi pénztárának kezelése és a napi pénztárjelentés vezetése sem a számviteli törvény és a vonatkozó szabályzat előírásainak megfelelően történt. A II.r. vádlott formailag a napi készpénzforgalmat a pénztárkönyvben rögzítette, a nap végén a pénztár záróegyenlegét feltüntette; ugyanakkor a napi zárás tartalmilag nem a valós pénzkészletet mutatta, mivel a valóságban a formai egyezőség a könyvelési adatok szerinti forgalom pénztárban történő „utólagos” ledokumentálása révén történt ahelyett, hogy a napi forgalom és készlet ténylegesen egyeztetésre került volna. Lényegében ezen a számviteli szabálytalanság tette lehetővé egyebek mellett azt, hogy hosszú időn keresztül az előzőekben írt visszaélések rejtve maradhattak, hiszen így módon a különböző nyilvántartások között az egyezőség látszata keletkezett.

Mind a ...i, mind a ...i Kirendeltség esetében a takarékszövetkezet működése alapján az üzleti tervnek való megfelelés része volt a megfelelő hitelkihelyezési gyakorlat, a hitelezési gyakorlat adott időszakban való növelése - a betétgyűjtések mellett - , ugyanakkor a kintlévőségek megtérülésének minél nagyobb biztosíthatósága, amely célokban a vádlottak a jutalmazási, premizálási rendszeren keresztül közvetlen módon is érdekeltté voltak téve.

2007. évet megelőző időszakban a vádlottak észlelték, hogy a takarékszövetkezet által kihelyezett hitelek egyes ügyfelek egyáltalán vagy csak részben fizették vissza. Az eredménytelen hitelezések következményeit - amelyek egyébként rontották az adott kirendeltség eredményességét - a hitelezési szabályzat szerinti eljárásban kellett volna megvonni; azaz a 30 napon túli nem fizetés esetében fel kellett volna szólítani az ügyfeleket a hátralékuk rendezésére, míg a 90 napon túli nemfizetés esetén a hitelaktát át kellett adni a központnak a további végrehajtás, behajtási eljárás lefolytatása érdekében.

Azért, hogy a korábbi rossz hitelkihelyezésekre, illetve a meg nem térült hitelekre ne

derüljön fény, illetve hogy javuljon a kirendeltségek eredményessége, az I., és a III.r. vádlott úgy határozott, hogy a különböző jogszabályi, a pénzügyintézet működésére vonatkozó számos belső szabályzat előírásának megszegésével eltünteti az ilyen módon keletkező hiányt, illetve azt a látszatot kelti, mintha a kirendeltségek továbbra is eredményesen működnének. Az I.r. vádlott ezen elképzelését megosztotta a II.r. vádlottal is, aki ezzel egyetértett és az I.r. vádlott kérésének, rendelkezésének megfelelően kiállította a különböző ügyletekhez tartozó hamis okiratokat, a házi pénztárban kezelte az ezek eredményeként jelentkező pénzeszközöket és folyamatosan a valóságtól ellentétben dokumentálta a házipénztár napi forgalmát.

2.2

A takarékszelvények értékesítése, visszaváltása során 2007. januártól 2009. december 31-ig terjedő időszakban az I. és II.r. vádlott akként járt el, hogy az ügyfeleknek átadott - egy példányban, írógéppel és nem a szabályok szerint számítógéppel készített - takarékszelvényen azt a névértéket tüntette fel, amely összeget az ügyfél befizette, de kizárólag számokkal. A takarékszelvényen betűvel történő megjelölését nem végezték el. Az ügyfélnek az I. és II.r. vádlottak a befizetés tényéről bevételi pénztárbizonylatot nem állítottak ki, hanem azt később, utólag a II.r. vádlott készítette el, s azon az ügyfélnek kiadott takarékszelvényen szereplő összegnél jóval alacsonyabb értéket, ún. csökkentett értéket tüntetett fel.

A takarékszelvény lejáratakor az ügyfél által visszahozott okiraton utólag a vádlottak módosították annak váltásakor feltüntetett számadatát és az alacsonyabb összegű névértéket tüntették fel oly módon, hogy az összegben szereplő nullák közül az egyiket írógéppel átütötték pontra, ezáltal a ténylegesen befizetett összeget egy tizedére módosították, majd ezt a csökkentett összeget szövegesen is megerősítették. A kiadási pénztárbizonylathoz az ily módon meghamisított névértékű és összegű takarékszelvényt tűzték hozzá.

Ezen túlmenően a vádlottak oly módon is megváltoztatták az ügyfél által ténylegesen befizetett összegről az okiratot, hogy a névérték első számjegyét - a százezres vagy milliós helyiértéket - a visszaváltáskor eltüntették az okiratról és az ily módon csökkentett névértéket szerepeltették a szövetkezet számítógépes rendszerében. Ennek megfelelően történt meg már a váltáskor a pénztárbizonylat kiállítása is és a takarékszelvény ehhez történő csatolása is.

Az I. és II.r. vádlottak azon ügyfelek takarékszelvényeivel kapcsolatban követték el a névérték ilyen módon való csökkentését, akik a szelvény három hónapos futamidejének lejártát követően nem vitték el a tőke és annak kamattal növelt összegét, hanem folyamatosan újabb takarékszelvényt váltottak.

A hamis bevételi pénztárbizonylatot az I.r. vádlott rendelkezése alapján a II.r. vádlott állította ki, a keletkezett pénztöbblet, illetve különbözet bekerült a takarékszövetkezet

házipénztárába és annak alkalmankénti, mikénti felhasználását az I.r. vádlott döntése alapján a II.r. vádlott valósította meg. Az ily módon létrehozott „pénztöbbletet” a vádlottak túlnyomórészt a rossz hitelkihelyezések miatt valóságban keletkező hiány fedezésére fordították, azonban egy jóval kisebb, de az eljárás során pontosan nem tisztázható részét saját céljaikra is felhasználták.

Az előzőekben részletezett módszer segítségével az I. és II.r. vádlott 2007. januárja és 2009. december 31. napja között terjedő időben a 2009. december 31-i záróállapotot figyelembe véve, legalább 91.004.600.- forinttal sajátjaként rendelkezett.

A 2010. január időszakára vonatkozó takarékszelvények értékesítése és visszaváltása körében elkövetett visszaélések mértéke kétséget kizáróan nem számszerűsíthető.

2.3

A takarékszövetkezet cenzúraszabályzata lehetővé tette az 500.000.- forintot meg nem haladó lakossági hitelkérelmek kapcsán azt, hogy a hitelt a kirendeltségvezető saját hatáskörében folyósítsa. E szabályozás nyújtotta lehetőséget kihasználva az I. és II.r. vádlott 2006. április 13. - és 2009. október 16. közötti időben 84 db fiktív lakossági hitelszerződést készítettek olyan ügyfelek személyes adatainak felhasználásával, akik valójában nem szándékoztak a szövetkezettől hitelt felvenni, de akiknek számláját egyébként a szövetkezet vezette, vagy járandóságát állandó jelleggel a szövetkezetnél számlájára folyósították. Ezen okokból a vádlottak előtt e személyek adatai ismertek voltak, mely adatok felhasználásával az I. és II.r. vádlott fiktív hitelaktát készített akként, hogy az I.r. vádlott döntése alapján a II.r. vádlott a hitelszerződéseket kitöltötte, a hitelfolyósítás tényét teljes körűen dokumentálta, a szükséges aláírásokat a különböző dokumentumokon elvégezte, majd a központból az I.r. vádlott által ily módon igényelt hitelösszeggel a vádlottak ugyancsak sajátjukként rendelkeztek és azokat túlnyomórészt az előzőekben írtak szerint a rossz hitelkihelyezések miatti eredményesség javítására fordították. Az I. és II.r. vádlott által ezen módszer segítségével elkészített 84 db fiktív hitelszerződés és ennek folyamánként az ügyletenként lehívott 500-500.000 forint az alábbi esetkörben valósult meg:

...i- fiktív hitelek táblázata:

sorszám	szerződő fél neve	szerződés kelte	összeg
1.	...	2006.04.13	500.000.-
2.	...	2006.09.09.	500.000.-
3.	...	2006.11.02.	500.000.-
4.	...	2006.11.03.	500.000.-

5.	...	2006.11.06.	500.000.-
6.	...	2006.11.14.	500.000.-
7.	...	2006.11.15.	500.000.-
8.	...	2006.12.20.	500.000.-
9.	...	2006.12.20.	500.000.-
10.	...	2006.12.21.	500.000.-
11.	...	2006.12.22.	500.000.-
12.	...	2007.02.15.	500.000.-
13.	...	2007.02.21.	500.000.-
14.	...	2007.03.07.	500.000.-
15.	...	2007.03.27.	500.000.-
16.	...	2007.03.28.	500.000.-
17.	...	2007.03.28.	500.000.-
18.	...	2007.03.29.	500.000.-
19.	...	2007.04.11.	500.000.-
20.	...	2007.04.11.	500.000.-
21.	...	2007.04.11.	500.000.-
22.	...	2007.04.12.	500.000.-
23.	...	2007.04.12.	500.000.-
24.	...	2007.04.16.	500.000.-
25.	...	2007.04.16.	500.000.-
26.	...	2007.04.17.	500.000.-
27.	...	2007.04.17.	500.000.-
28.	...	2007.04.18.	500.000.-
29.	...	2007.04.18.	500.000.-
30.	...	2007.04.19.	500.000.-
31.	...	2007.04.23.	500.000.-
32.	...	2007.04.23.	500.000.-
33.	...	2007.04.25.	500.000.-
34.	...	2007.05.09.	500.000.-
35.	...	2007.05.31.	500.000.-
36.	...	2007.06.13.	500.000.-
37.	...	2007.09.11.	500.000.-
38.	...	2007.09.12.	500.000.-
39.	...	2007.09.12.	500.000.-
40.	...	2007.09.14.	500.000.-
41.	...	2007.09.19.	500.000.-
42.	...	2007.09.20.	500.000.-
43.	...	2007.10.04.	500.000.-
44.	...	2007.10.15.	500.000.-
45.	...	2007.10.18.	500.000.-
46.	...	2007.12.10.	500.000.-
...47.	...	2007.12.12.	500.000.-
48.	...	2008.01.24.	500.000.-
49.	...	2008.02.13.	500.000.-
50.	...	2008.02.25.	500.000.-

51.	...	2008.03.20.	500.000.-
52.	...	2008.04.16.	500.000.-
53.	...	2008.04.24.	500.000.-
54.	...	2008.06.02.	500.000.-
55.	...	2008.06.05.	500.000.-
56.	...	2008.06.05.	500.000.-
57.	..	2008.06.10.	500.000.-
58.	...	2008.06.10.	500.000.-
59.	...	2008.06.18.	500.000.-
60.	...	2008.06.26.	500.000.-
61.	...	2008.07.16.	500.000.-
62.	...	2008.09.18.	500.000.-
63.	...	2008.09.30.	500.000.-
64.	...	2008.09.30.	500.000.-
65.	...	2008.10.01.	500.000.-
66.	...	2008.10.03.	500.000.-
67.	...	2008.10.14.	500.000.-
68.	...	2008.10.16.	500.000.-
69.	...	2008.10.17.	500.000.-
70.	...	2008.11.13.	500.000.-
71.	...	2008.11.14.	500.000.-
72.	...	2008.11.17.	500.000.-
73.	...	2008.11.25.	500.000.-
74.	...	2008.12.17.	500.000.-
75.	...	2009.03.30	500.000.-
76.	...	2009.04.23.	500.000.-
77.	...	2009.05.13.	500.000.-
78.	...	2009.06.18.	500.000.-
79.	...	2009.06.25.	500.000.-
80.	...	2009.06.30.	500.000.-
81.	...	2009.08.11.	500.000.-
82.	...	2009.09.15.	500.000.-
83.	...	2009.09.15.	500.000.-
84.	...	2009.10.16.	500.00.-

Az I.r. vádlott nem csupán a II.r. vádlottal közösen döntött és készített el fiktív hitelszerződést, hanem olyan alkalmakkor is, amikor a II.r. vádlott szabadságon volt és így módon a hitel igényléséről és annak felhasználásáról csupán utólag szerezhetett tudomást.

A II.r. vádlott ezért 2006. szeptember 19-i ... nevére szóló, 2006. december 21-i ... nevére szóló, 2006. december 22-i ... nevére szóló, 2007. december 12-i ... nevére szóló, 2008. június 17-i ... nevére szóló, 2008. június 18-i ... nevére szóló, 2008. szeptember 30-i ... nevére szóló, 2008. szeptember 30-i ... nevére szóló fiktív hitelek lehívásáról és annak felhasználásáról csupán utólag szerzett tudomást. Ezen nyolc

esetben az összesen 4.000.000.- forint felhasználása az I.r. vádlott rendelkezése alapján történt, a II.r. vádlott csupán utólag, a valótlan tartalmú hiteldokumentumok elkészítésében működött közre.

Fentieket figyelembe véve a 84 db fiktív hitelszerződésből az I. és II.r. vádlott 76 esetben 38.000.000 fiktív hitel lehívásában, felvételében és felhasználásban tevékenykedett együtt közösen, míg az I.r. vádlott ezen felül további 4.000.000 forint, összesen 42.000.000 forint pénzüsszeggel rendelkezett sajátjaként.

2.4

A Takarékszövetkezet ...i Kirendeltségében az I. és II.r. vádlott 21 valódi hitelszerződés esetében az ügyfél által elő- és végtörlesztésként teljesített összegeket - melyeket az ügyfél a pénztárban ténylegesen befizetett és mely pénzüsszeg bekerült a szövetkezet vagyoni rendelkezési körébe, és mely befizetésről az ügyfél a visszaigazolást meg is kapta - nem írták jóvá az ügyfél hitelszámláján és a tényleges befizetés megtörténte ellenére nem rögzítették megfelelően a könyvelésbe, hanem az ily módon átvett pénzeszközzel ugyancsak sajátjukként rendelkeztek közös döntésük alapján különböző célokra fordították.

Ezen valós szerződések alapján az ügyfelek által ténylegesen befizetett összegek a következők:

sorszám	szerződő fél neve	szerződés kelte	összeg				
1.	...			2007.05.16.		293.746.-	
2.	...			2007.08.17.		330.027.-	
3.	...			2008.06.09.		285.124.-	
4.	...			2005.06.21.		26.439.-	
5.	...			2007.04.25.		264.312.	
6.	...			2007.05.07.		297.226.-	
7.	...			2007.04.05.		289.740.-	
8.	...			2006.06.26.		197.947.-	
9.	...			2007.01.23.		248.165.-	
10.	...			2008.06.18.		254.167.-	
11.	...			2006.03.08.		105.841.-	
12.	...			2007.08.17.		694.634.-	
13.	...			2005.03.31.		63.213.-	
14.	...			2008.05.28.		262.277.-	
15.	...			2008.09.24.		679.159.-	
16.	...			2007.12.20.		746.386.-	
17.	...			2005.07.27.		30.308.-	
18.	...			2007.04.04.		291.183.-	
19.	...			2005.06.17.		126.118.-	
20.	...			2006.12.06.		253.781.-	

21.	...	2008.06.16.	825.455.-
-----	-----	-------------	-----------

Fentiek alapján az I. és II.r. vádlott mindösszesen 6.565.238.-forint pénzüsszeggel rendelkezett sajátjaként.

2.5

Az I. és II.r. vádlott további 1 esetben ... 2008. március 12-i valós szerződéséhez kapcsolódó **60.000 forint összegű** törlesztőrészletet nem könyvelt le és nem tüntette fel a számítógépes nyilvántartásban annak ellenére, hogy azt az ügyfél a valóságban a pénztárba ténylegesen befizette. Az I. és II.r. vádlott az ily módon hozzájuk került pénzeszközzel sajátjaként rendelkezett.

2007. május 2. és 2009. május 28. napja között az I. és II.r. vádlott további öt esetben vett át ügyfelektől különböző összegeket anélkül, hogy azt lekönyvelte és a számítógépes nyilvántartásba feltüntette volna annak ellenére, hogy az ügyfél azt a valóságban a pénztárba befizette. Ily módon ... esetében 15.000., ... esetében 12.000.-, ... esetében 11.000.-, ... esetében 12.500.-, míg ... esetében 13.500.- forint pénz átvétele történt meg, melyet a vádlottak ugyancsak ismeretlen célra fordítottak.

Az előzőekben részletezett elkövetési magatartások figyelembevételével a ...i Takarékszövetkezet vonatkozásában az I.r. vádlott 139.629.018.- forint (ezen belül a II.r. vádlottal közösen 135.629.838.- forint, 4.000.000.- forint pedig egyedül);

míg a II.r. vádlott az I.r. vádlottal közösen 135.629.838.- forint pénzüsszeg erejéig rendelkezett sajátjaként a takarékszövetkezet által rábízott vagyonnal. (2.2-2.5 alattiak összesítése)

2.6

Fenti cselekmények elkövetése során az I. és II.r. vádlott 134 db takarékszelvényt, mint értékpapírszerű okiratot hamisított meg és használt fel, továbbá 84 db fiktív hitelszerződés készítése címén valótlan tartalmú okiratokat használt fel. Ez utóbbiak közül 11 db valótlan szerződés készítése és felhasználása 2006. április 13. és 2006. december 22-e közötti időszakra esett.

3.

... I.r. és ... II.r. vádlottak 2009. április 17-én 400.000.- forint, majd 2009. november 16. napján további 100.000.-, összesen 500.000.- forint készpénzt vettek át ... lakostól oly módon, hogy az I.r. vádlott által átvett pénzt a takarékszövetkezet pénztárába az I.r. vádlott be sem fizette, a pénz további sorsáról a vádlottak azonban közösen

határoztak. A sértett által átadott 500.000.- forint összegről takarékszelvényt semmilyen formában nem állítottak ki, így a befizetés és rábízás ténye a takarékszövetkezet vagyonában ténylegesen nem jelentkezett. ... sértett csupán egy pénztárbizonylat-szerű iratot kapott, melynek megfelelője a házipénztárban nem jelent meg. Az ily módon birtokukba került 500.000.- forinttal az I. és II.r. vádlott sajátjaként rendelkezett, azt ismeretlen célra fordították.

... sértett részére az I.r. vádlott időközben 360.000.- forintot visszafizetett, így a sértett fennmaradó kára 140.000.- forint, melynek megtérítése iránt polgári jogi igényt terjesztett elő.

4.

4.1

... III.r. vádlott ...i Kirendeltség vezetőjeként 2007. január- és 2009. december 31-ig terjedő időszakban a takarékszelvények értékesítése, visszavásárlása és újraértékesítése során a már 2.2 tényállás körében részletesen bemutatott módon a takarékszelvények névértékének javítása és az érték csökkentése módszerével 120 db takarékszelvénnyel kapcsolatos visszaélést követett el.

A takarékszelvények meghamisítása révén keletkezett „pénztöbblet” a III.r. vádlott túlnyomórészt a ...i Kirendeltség tevékenysége körében felmerült rossz hitelkihelyezések, illetve nem fizető hitelek törlesztésére fordította a kirendeltség eredményességének javítása érdekében, míg egy pontosabban meg nem határozható kisebb részét saját céljaira is felhasználta.

A korábban már részletesen bemutatott módszer mellett a III.r. vádlott további visszaélésszerű magatartásként a betétek idő előtti megszüntetését is elvégezte. Ez alapján úgy tűnt, mintha az ügyfél véglegesen visszaváltotta volna a takarékszelvényt, noha annak futamideje még nem járt le, és az valójában az ügyfél birtokában volt. Ennek ellenére a III.r. vádlott ezt úgy dokumentálta le, hogy a „visszaváltáshoz” nem tudta hozzáfűzteni a kiadási pénztárbizonylathoz szükséges - valójában vissza sem váltott - takarékszelvényeket. Amennyiben az ügyfél ténylegesen fel akarta venni a takarékszelvény névértékének kamattal növelt összegét, a nála lévő szelvény szerinti összeget hiánytalanul megkapta, melyet a vádlott más - hasonló módszerrel megszüntetett betétekből származó - pénzeszközökből fizetett ki. A formailag megszüntetett, de valójában az ügyfél birtokában lévő takarékszelvény névértéke ily módon „pénztöbbletként” jelent meg a kirendeltség pénztárában.

Fenti módszerek segítségével a III.r. vádlott 2007. január és 2009. december 31-ig terjedő időszakban, a 2009. december 31-i záróállapotot irányadónak tekintve, legalább 101.652.000.- forint pénzüsszeggel rendelkezett sajátjaként a takarékszövetkezet vagyonából. A 2010. január havi időszakra vonatkozó

takarékszelvény értékesítést érintő visszaélésösszege kétséget kizáró módon nem tisztázható.

4.2

Ugyancsak 2007. január - 2009. december közötti időszakot szem előtt tartva, a III.r. vádlott két esetben készített fiktív lakossági hitelszerződést olyan ügyfelek adatainak felhasználásával, akik valójában nem szándékoztak hitelt felvenni, de akiknek számláját a kirendeltség vezette, vagy járandóságuk állandó jelleggel ide került folyósításra. Az 500.000.- forintot meg nem haladó lakossági hitelkérelmeket a ...i Kirendeltség esetében a kirendeltségvezető szintén saját hatáskörben folyósíthatta.

A III.r. vádlott 2007. március 9. napján ... és 2007. március 30. napján ... nevének és adatainak felhasználásával 500-500.000.- forint, összesen 1.000.000.- forint hitelösszeget hívott le a központból és az ily módon rendelkezésére álló 1.000.000.- forintot ugyancsak a rossz hitelkihelyezés miatti eredményesség javítása érdekében különböző törlesztőrészletek papíron történő visszafizetésére fordította.

4.3

A III.r. vádlott fentiekén túlmenően öt, valós hitelszerződés esetében az ügyfél által elő- vagy végtörlesztés keretében befizetett hitelrész az ügyfél számláján nem írta jóvá, végtörlesztés esetében az előírásokból eltérően a hitelt nem szüntette meg, hanem az ügyfél által a házipénztárba a valóságban ténylegesen befizetett összeget más célra, az eredményesség javítása érdekében egyéb törlesztésre fordította, ily módon azzal sajátjaként rendelkezett.

Eszerint ... hitelszerződése esetén 2006. július 20-án 166.196.- forint, ... esetén 2006. augusztus 11-én 184.143.- forint, ... esetén 2007. február 27-én 220.797.- forint, ... esetében 2007. augusztus 14-én 288.727.- forint, ... esetén 2009. június 11-én 395.153.- forint, mindösszesen 1.255.016.- forint pénzzel sajátjaként rendelkezett.

A 4. pont alatt részletezett elkövetési magatartások révén ... III.r. vádlott a takarékszövetkezet vagyonából mindösszesen 103.907.016.- forint pénzeszközzel rendelkezett sajátjaként oly módon, hogy azt a tényleges befizetésektől eltérő célra, illetve kis részben saját céljaira használta fel.

Az I.-II.-III. vádlottak munkaviszonyát a takarékszövetkezet 2010. január 12-vel, rendkívüli felmondással megszüntette. A feltárt visszaélések nyomán a betétesekkel lefolytatott adategyeztetés és elszámolást követően a ...i Takarékszövetkezet aktuális fizetési kötelezettségeit a betétesek felé teljesítette és a kialakult helyzet nyomán a szövetkezeti pénzügyi helyzet megroppant. A törvényi előírásoknak való megfelelés érdekében az ... 220.000.000 forint összegű támogatást nyújtott a takarékszövetkezet részére - részjegy jegyzés formájában - a tőke megfelelési mutató helyreállítása érdekében.

A ...i Takarékszövetkezet jogi képviselője útján már 2012. július 20. napján polgári

jogi igényt terjesztett elő és kérte a takarékszövetkezetről az ügyfelekkel történt egyeztetések eredményeként tényleges kárként jelentkező és az ügyfelek részére megtérített pénzösszeg megfizetését. A sértetti képviselő a lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a módosított vádhoz igazodóan - az ügyészi álláspontban számszerűsített összeghez igazodóan - az I. és II.r. vádlottat 166.169.538.- forint, míg a III.r. vádlottat 133.660.016.- forint megfizetésére kérte kötelezni.

III.

A törvényszék a tényállás hiánytalan feltárása érdekében lefolytatta a bizonyítási eljárást. Ennek során részletesen kihallgatta a vádlottakat, tanúként hallgatta ...t, ...t, ...t, ...t,t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t, ...t. A sértetti takarékszövetkezet felé a törvényszék további megkereséseket intézett, adatgyűjtést végzett és a rendelkezésre álló adatok birtokában a tárgyalás keretében részletesen kihallgatta az igazságügyi pénzügyi- és könyvszakértőket. A bíróság a tárgyalás anyagává tette a takarékszövetkezet működésével összefüggő számos szervezeti és működési szabályzat, üzletszabályzat, takarékszövetkezet-értékpapír forgalmazási szabályzat előírásait, beszerezte a vádlottak munkaköri leírását, valamint ugyancsak adatgyűjtést végzett a takarékszövetkezet vádidejében hatályos jutalmazási-premizálási szabályainak érvényesüléséről. Fentiekben túlmenően eleget tett a védelem részéről felmerült további bizonyítási indítványoknak, amelyek a vádlottak felelősségének, elkövetésben játszott szerepének pontosabb tisztázását célozták, így további adatokat szerzett be a bíróság tekintetben is, hogy II.r. vádlott mely időszakban volt szabadságon, illetve vizsgálta a bíróság a III.r. vádlott személyével összefüggésben a ...i Kirendeltség hitelezési gyakorlatát, a különböző fajtájú hitelek egymáshoz viszonyított arányát is.

A bíróság a tényállás személyi részét a vádlottak személyes előadása és a beszerzett bűnügyi kérdőjegyek adatai alapján állapította meg.

1.

Az előzmények körében a történeti tényállásban rögzítette a törvényszék a vádlottak személyes előadása kapcsán egymáshoz fűződő korábbi kapcsolatuk mibenlétét érintő tényeket, az egyes kirendeltségeken betöltött tisztségeket és az ehhez kapcsolódó iskolai végzettségüket. Ezek alapján elmondható, hogy az I.-II. és III.r. vádlottak a vádidejét megelőzően már jóval korábbi időponttól ismerték egymást, a ...i Kirendeltségen korábban együtt dolgoztak, az I. és III.r. vádlott között jó ismeretség és személyes kapcsolat volt és fennmaradt azt követően is, hogy a III.r. vádlott a ...i Kirendeltség vezetője lett.

A beszerzett munkaköri leírás tartalma alapján rögzítette a törvényszék a tényállásban a kirendeltségvezető munkaköri leírása szerint mindazon feladatokat és

tevékenységeket, amelyek alapján a kirendeltségvezető szervezte, irányította a kirendeltség munkáját és amely feladatok teljesítése személyes felelőssége volt. Ezek alapján megállapítható, hogy mindkét kirendeltségvezető a cenzúra szabályzat által meghatározott mértékben elbírálta a hatáskörébe tartozó kölcsönöket, egy személyben volt felelős az általa irányított egység ügyviteli és számviteli rendjéért, a számviteli munka gyakorlati lebonyolításáért, a bizonylati- és okmányfegyelem, valamint a további részletes ügyrendi előírások betartásáért.

A II.r. vádlott, mint a kirendeltségen dolgozó pénztáros feladatát képezte az ügyrendi szabályoknak megfelelően a házipénztár kezelése, az egység napi készpénz-szükségletének felmérése, igénylése és a készpénzfelvételhez szükséges iratok kiállítása és egy személyben volt felelős a házipénztárban tartott készpénz és értékek kezeléséért és megőrzéséért.

A vádidőszakban hatályos, Hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996.évi CXII. tv. rendelkezéseinek, valamint ezek alapulvételével készített szervezeti és működési szabályzat, valamint üzletszabályzat rendelkezései alapján állapította meg a bíróság a tényállás azon részét, amely a takarékszövetkezet számára a természetes személyek betétei gyűjtésével, okmányai kezelésével, betéti szerződések tartalmi kellékeivel, a betétek kamatszámításával kapcsolatos előírásokat tartalmazta.

Az üzletszabályzat alapján megállapíthatóan a vádidőszakban a takarékszövetkezetnél, a takaréklevelet, takarékbetétek és takarékszelvények, mint megtakarítási formák voltak forgalomban.

A takarékszelvény forgalmazásának külön ügyviteli szabályzása volt, amely világos és részletes leírásokat tartalmazott arra vonatkozóan, hogy a takarékszelvényeket, mint értékpapírszerű okiratokat milyen módon kell kiállítani, hogyan kell nyilvántartani, kiállítása során az ügyfelet mely okiratokkal és bizonylatokkal kell ellátni, visszaváltás esetén hogyan kell eljárni és mely okiratokat hol és milyen módon kell megőrizni a forgalmazás kapcsán. Ezen túlmenően a takarékszelvények forgalmazására vonatkozott a szigorú számadás alá vont bizonylatok és nyomtatványok kezeléséről, nyilvántartásáról valamint elszámolásuk rendjéről szóló szabályzat előírása is. E szabályzat határozta meg, hogy a kitöltésük során hogyan kell a takarékszelvények esetén eljárni, hogy azok megmásíthatatlanok, olvashatóak legyenek; illetve világos előírást tartalmazott a hiányosan, szabálytalanul, olvashatatlanul kiállított nyomtatványokra vonatkozóan, valamint arra nézve, hogy ezen okiratokon javítás nem lehetséges; a rontott nyomtatványokat érvényteleníteni és rontottá kellett nyilvánítani.

Fenti szabályzatok tartalma és a vonatkozó jogszabályi előírások összevetése alapján megállapítható volt, hogy a takarékszövetkezet belső szabályainak előírásai

összhangban voltak a vonatkozó jogszabályi előírásokban foglaltakkal, azokat megfelelően kiegészítették és világos, egyértelmű szabályozást tartalmaztak a takarékszelvények forgalmazása, kezelése és nyilvántartása körében is.

Fenti, megfelelő szabályozás ellenére a lefolytatott bizonyítási eljárás alapján az is nyilvánvalóvá vált ugyanakkor, hogy a szövetkezet belső ellenőrzési rendszerében milyen alapvető hiányosságok mutatkoztak, melyek mind a ...i, mind a ...i Kirendeltség esetében lehetővé tették, hogy a takarékszelvények forgalmazása, a házipénztár kezelése, a különböző bevételek-kiadások könyvelés, a hitelfelvételek és a hitel visszafizetések dokumentálása körében olyan szabálytalanságok és visszaélések történjenek, mely a pénzügyintézet működését hátrányosan érintették. A bizonyítási eljárás során rendelkezésre álltak az adott időszakban készített belső ellenőrzések jegyzőkönyvei. Ugyanakkor a vád tárgyává tett cselekmények napfényre kerülését követően - 2010. január 10-i időszakot követően lefolytatott vizsgálatokról és ellenőrzésekről készített jegyzőkönyvek alapján - az is nyilvánvalóvá vált, hogy a belsőellenőr működése, az általa végzett ellenőrzési tevékenység valójában nem az elkövetett hiányosságok, szabálytalanságok feltárására, hanem épp ellenkezőleg, azok elfedésére szolgált.

A bíróság beszerezte a munkaviszonyát rendkívüli felmondással megszüntetett ... belsőellenőr esetében született munkaügyi per teljes iratanyagát, valamint törvényes figyelmeztetéseket követően, tanúként kihallgatta a belső ellenőrt is.

A tanúvallomás és a beszerzett per iratanyaga alapján megállapítható, hogy a belsőellenőr sem végzettségében, képzettségében, sem az általa ténylegesen elvégzett munka alapján nem volt képes a rábízott feladatot megfelelően ellátni. Világossá vált részben a vádlotti vallomások tartalma, részben a belsőellenőr nyilatkozata alapján az is, hogy a kirendeltségvezetőkkel a belsőellenőr személyileg jó kapcsolatot ápolt, amikor az ellenőrzés esedékessé vált, az adott időpontot megelőzően ellenőrzési tevékenységének megkezdéséről előre értesítette az érintett kirendeltségeket, lehetőséget adva ezáltal az I. és III.r. vádlott számára, hogy az esetleges hiányosságokat elfedjék, illetve az I. és II.r. vádlott a különböző, belsőellenőr számára szükséges iratokat „rendbe tegyék”. Az iratokból kitűnik az is, hogy előfordult, hogy a belsőellenőr még azon iratok körét is megjelölte, melyeket ellenőrizni kívánt, így maguk a vádlottak készítették össze számára azokat az iratokat, melyeket ő valójában áttekintett. A takarékszelvény nyilvántartás és valós egyeztetés kapcsán megállapítható volt, hogy a belsőellenőr azt el sem végezte, illetve csupán az általánosság szintjén mozgó megállapításokat tett.

A belsőellenőr által készített jelentések tartalmát igazságügyi pénzügyi- és könyvszakértők is áttekintették. Ez alapján az írásbeli szakértői vélemény fenti megállapításokkal összhangban álló módon tartalmazta, hogy a ...i Kirendeltségen átfogó ellenőrzés 2007. június hónapban volt, mely ellenőrzés intézkedést elrendelő

megállapítást nem tett. Eszerint különböző területek ellenőrzését, így a szabályozottság, pénz-, értékezelés ellenőrzését elvégezte. Ezt követően két további esetben készült jelentés 2009. évben.

A ...i Kirendeltségnél átfogó ellenőrzés 2006. évben volt, mely megállapítást szintén nem tett. Ezt követően 2008. évben kettő és 2009-ben további egy belsőellenőri jelentés készült.

A 2007. október 1-11., valamint a 2008. február 1-15. közötti forgalom ellenőrzésére vonatkozó jelentésben az szerepel, hogy a belső ellenőr tételesen ellenőrizte ezen időszakban a forgalmat a bizonylatok alapján. A jelentés megállapítása szerint a bizonylatokhoz a szükséges mellékletek csatolva lettek.

Ezzel szemben az igazságügyi könyvszakértői vélemény kategorikus megállapítása szerint a 2007. IV. negyedévben és a 2008. teljes évben a visszaváltott takarékszelvények döntő része nem lett csatolva a kiadási pénztárbizonylatokhoz.

Az átfogó ellenőrzés a jelentés tanúsága szerint nem terjedt ki a takarékszelvények forgalmazásával kapcsolatos bizonylatok szabályszerűségére.

E jelentést azonban keletkezését követően egy nappal a belsőellenőr módosította is az alábbiak szerint:

„A dolgozók munkájuk során igyekeznek a kirendeltségen megtalálható aktuális szabályzat alapján dolgozni.”

A belsőellenőri jelentések tartalmának vizsgálata és a valóságnak való megfelelése kapcsán az igazságügyi könyvszakértők alappal hivatkoztak arra, hogy a számviteli előírások, a különböző üzletszabályzatok és forgalmi szabályzatok előírásainak betartása vagy be nem tartása körében, a számviteli rend és bizonylati fegyelem esetében az „igyekeznek” kategória nem értelmezhető.

Fenti bizonyítékok tartalma alapján megalapozott következtetés vonható le arra nézve, hogy a takarékszövetkezet belső ellenőrzési rendszerében megmutakozó alapvető hiányosságok nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a vádlottak cselekményeiket ilyen hosszú időn keresztül folytatni tudták.

2./

Az I.-II. és III.r. vádlottak mind a nyomozás során, mind a tárgyalás keretében tett vallomásuk során a cselekmény elkövetését, a különböző elkövetési módokat ténybelileg beismerték és feltáró jellegű, utolsó szó jogán tett nyilatkozataikban őszinte megbánást is tanúsító beismerő vallomást tettek. Ezek lényegüket tekintve nem vitatták mindazon szabálytalanságokat és visszaéléseket, melyeket a vádhatóság a takarékszelvények értékesítése, újraváltása, forgalmazása, a fiktív hitelszerződések készítése és a hitelösszegekkel való rendelkezés, valamint a különböző le nem könyvelt, de átvett pénzüsszegek tekintetében a terhükre rótt. Amit valamennyi

vádlott védekezése során érdemben vitatott, az a később kifejtettek szerint a visszaélések során érintett elkövetési érték nagyságrendje volt.

... I.r. vádlott a nyomozás során a gyanúsítotti kihallgatása alkalmával részletes vallomást tett. A tárgyaláson az előzményeket érintő körben elmondta, hogy ez az egész folyamat akként indult, hogy voltak olyan kihelyezett hitelek, amelyeket az ügyfelek nem vagy nem rendszeresen fizettek, így a kirendeltség nem igazán tudta kezelni az ily módon keletkezett hiányt. Ez a hiány időről-időre egyre több lett, göngyölödött. Vallomása szerint akkoriban a főnöke ... volt, akinek személyében nem igazán talált megoldást erre a problémára. A nem fizető adósok hitelaktáit be kellett volna vinni a központba, annak érdekében, hogy a központ határozza meg a szükséges intézkedések további irányát. Az I.r. vádlott vallomása szerint előfordult olyan eset, hogy be kellett volna vinni a hitelt a központba, de vagy nem merte megtenni, vagy ha bevitte, visszaadták számára azzal, hogyha kiadta a hitelt, akkor oldja meg, ahogy tudja. Ez alatt legtöbbször azt értették, hogy beszéljen az ügyféllel, menjen el hozzá, próbálja őt meggyőzni, hogy fizessen.

Elmondta azt is, hogy menet közben sok hitelről kiderült, hogy nem valós munkahelyi igazolás volt mögötte, ezért lényegében nem volt várható jövedelemből származó törlesztés.

Hivatkozott arra, hogy hiába küldött felszólító levelet, az ügyfelek nem reagáltak rá. Egy idő után nem tudták kezelni ezt a helyzetet, mert nem volt meg az ehhez szükséges pénz és akkor elkezdtek ezen adósok helyett törleszteni, különböző törlesztőrészeket számukra befizetni, jóváírni oly módon, mintha azt befizették volna, holott ez a valóságban nem történt meg. Ez azt a célt szolgálta, hogy a hiányt ily módon tüntessék el. Ahhoz, hogy a törlesztőrészek ily módon való fizetgetésére pénz rendelkezésre álljon, ehhez volt szükség a takarékszelvényekkel elkövetett különböző visszaélésekre, mivel ezek révén „pénztöbblet” keletkezett.

A tárgyalás során az I.r. vádlott irányába számos kérdés intézése történt annak a felderítése érdekében, hogy hogyan tudta az I.r. vádlott észben tartani, hogy a különböző esedékességű, de nem fizető hiteltörlesztések kapcsán mikor van különböző mennyiségű többletpénz keletkeztetésére szükség, illetve hogy mely nem fizető adósok hiteleire kell ily módon adott időszakban fiktív törlesztést végeznie. Az I.r. vádlott vallomása szerint a számítógépes rendszerből aktuálisan látták a különböző hitelek helyzetét, ezért amikor szükségesnek ítélték, elvégezték az adott befizetést. Ennek dokumentálása oly módon történt, hogy egy, a számítógép alapján kinyomtatott nyomtatvány került kitöltésre a hitel befizetéséről, az ehhez tartozó pénz pedig a takarékszelvények visszaváltása révén keletkezett. Az I.r. vádlott állítása szerint az ilyen törlesztések folyamatosan történtek - sőt védekezése szerint valamennyi visszaélés kapcsán keletkezett pénzeszköz ily módon került felhasználásra - , nem sikerült azonban megnyugtató magyarázatot adnia arra

vonatkozóan, hogy mindezen folyamatokat a valóságban hogyan tudta napi szinten észben tartani. Bírói kérdésre elismerte ugyanis, hogy a takarékszelvényekkel történt manipuláció (értékcsökkenés) módszere, vagyis a takarékszelvény hiányos kezdeti kitöltése (csak számmal jelöli meg és betűvel nem) már a takarékszelvény kiállításának pillanatában feltételezte azt, hogy azzal a vádlottak három hónappal később, lejáratkor visszaélést fognak elkövetni. Az I.r. vádlott ezt ténybelileg szintén elismerte.

Az igazságügyi szakértők véleményükben utaltak arra, hogy a könyvelési adatok ilyen módon való manipulálása, meghamisítása, illetőleg a különböző készpénzforgalom valóságtól eltérő, fenti bonyolítása sokkal inkább másodlagos, háttérnyilvántartás vezetését tette szükségessé, mellyel véleményük szerint az I.r. vádlott rendelkezett. Az I.r. vádlott ennek tényét nem ismerte el, arra hivatkozott, hogy kis cetlikre írt fel alkalmanként különböző adatokat és ezek révén történtek aztán a különböző valótlan ügyletek.

Az I.r. vádlott védekezése során elmondta, hogy amikor a takarékszelvénnel való módszer már nem volt elegendő, akkor jöttek az ún. fiktív hitelek. Ekörben teljes körűen elismerte felelősségét és bűnösnek is érezte magát. A ...i Kirendeltség esetén a 84 db fiktív hitelszerződés kiválasztása és beazonosítása az I. és a II.r. vádlott részéről a nyomozás során megtörtént, ők maguk voltak azok, akik megjelölték, hogy mely hitelek tekintendők fiktív hiteleknek és ezek ténybeli köre az eljárás során nem változott.

Elismerte az I.r. vádlott, hogy ezen hitelek esetében azok folyósítása, engedélyezése a cenzúraszabályzat szerint 500.000 forintig terjedő nagyságrendben a kirendeltségvezető hatáskörébe tartozott. A fiktív hiteleket a II.r. vádlottal oly módon állították elő közösen, hogy az ehhez szükséges dokumentumokat, hitelaktákat a II.r. vádlott készítette, közösen döntöttek a hitel lehívásáról, valamint arról is, hogy mely személy adatainak felhasználásával történjen, illetőleg ehhez milyen, általuk vezetett egyéb jövedelemigazolás, nyugdíjas szelvény vagy kezesi nyilatkozat fog tartozni. Rendszerint ezeket is variálták, akinek a nevére egyik esetben hitelt folyósítottak, az egy másik ügylet kapcsán kezesként ugyanúgy még szóba jöhetett, alkalomszerűen döntöttek el az ehhez szükséges pozíciók kiválasztását.

A hitel összegének központból való igénylését és lehívását követően az 500.000 forint pénz bekerült a házipénztárba és annak ily módon „pénztöbbletként” történő felhasználásáról az előzőek szerint a II.r. vádlottal közösen határoztak.

A I.r. vádlott védekezésének lényeges elemét képezte, hogy saját célra egyetlen forintot nem vett ki a takarékszövetkezet pénztárából, valamint az ily módon keletkeztetett pénzösszegeből valamennyi visszaélés eredményeként rendelkezésére álló pénzt kizárólag - állítása szerint - a nem fizető adósok hitelének törlesztésére fordította. Védekezése szerint mindez a takarékszövetkezet érdekében történt és lényegében ezekből az ügyletekből az ügyfeleknek tényleges kára nem is keletkezett.

Elismerte ugyanakkor azt is, hogy a kirendeltség működésének eredményességében a különböző eredményességi mutatók elérésében a dolgozók, így ő személy szerint is közvetlenül érdekelté volt téve a jutalmazási, premizálási rendszeren keresztül. Ez nem csupán az eredmények elérésében, hanem az adott időszakban a betétgyűjtés mellett egyre növekvő hitelkihelyezésekben a hitelállomány szélesítésében is megnyilvánult.

... II.r. vádlott bűnösségére is kiterjedő, feltáró jellegű beismerő vallomást tett. Beismerő vallomása tényfeltáró jellegű volt, védekezésében ezen túlmenően az elkövetési érték alapjául szolgáló összeg nagyságrendjével nem értett egyet, valamint az elkövetésben játszott szerepét csökkentendő, részben az I.r. vádlottat tette felelőssé, mint munkahelyi vezetőjét a történések miatt.

Nyomozati vallomásában elmondta, hogy a Takarékszövetkezet ...i Kirendeltségén az 1990-es évek közepétől dolgozott beosztottként, pénztárosi munkakörben, kezdetben a kirendeltség vezetője ... volt, majd ezt követően került a kirendeltség élére az I.r. vádlott, miután GYES-ről visszajött. Amikor ... lett a kirendeltségvezető, a III.r. vádlott a ...i Kirendeltségen dolgozott tovább. Vallomásában is kitűnően a vádlottak már a 90-es évektől ismerték egymást és az I. és III.r. vádlott között jó kapcsolat is kialakult.

Elmondta a II.r. vádlott, hogy az I.r. vádlott presztizs-kérdést csinált abból, hogy a kirendeltség nyereségesen működjön, illetve ha felmerülnek problémák, azok ne derüljenek ki a központ felé. Ezért volt szükség a különböző szabálytalanságok végrehajtására, amelybe végezetül már annyira belekeveredtek, hogy semmilyen módon nem tudták kezelni az évek során felgyűlt hiányt. A problémák felmerülésének kezdeti időszakáról elmondta, hogy azok a hitel kihelyezésénél jelentkeztek, illetve abból adódtak, hogy egyes kihelyezett kitelek esetében az adósok nem fizették megfelelően a törlesztőrészeket, azonban az I.r. vádlott ahelyett, hogy ezt jelezte volna a központ felé, és ez szabályos behajtási, illetve végrehajtási eljárás megindulhatott volna, szabálytalanságok révén próbálta eltüntetni az ily módon keletkező hiányt. Ennek egyik módszere volt, hogy ténylegesen nem történt meg a hitel visszafizetése, de a könyvelésben ezt úgy jelenítették meg, mintha az megtörtént volna. Ezt követően már hozzányúltak a takarékszelvényekhez is, majd következett a fiktív hitelkihelyezés módszere, egyre több fiktív hitelt „helyzetek ki” és egyiket fizették a másikból. Vélekedése szerint az ily módon felvett hitelek esetében a takarékszövetkezetet nem érte kár, hiszen akár fiktív volt a hitel, akár nem abból nyereség nem származhatott. Az évek során vallomása szerint a különböző lehetséges ellenőrzések miatt is különböző szabálytalanságokat kellett elkövetniük, hogy ily módon se derüljön fény a hiányosságokra.

Védekezése szerint az I.r. vádlott volt a főnök, ő csupán alkalmazott és az I.r. vádlott utasításai alapján járt el. Tisztában volt ugyanakkor azzal, hogy mi történik és mit

tesznek, ennek ellenére mindent az I.r. vádlott utasítása szerint tett, mert nem mert ebből kiszállni. Ő kifejezetten a pénztárosi tevékenységet végezte. A könyveléssel kapcsolatos teendők az I.r. vádlott feladatai közé tartoztak. Elismerte azt is, hogy a takarékszelvényeken a különböző javításokat ő végezte, átgépelte azokat az I.r. vádlott iránymutatásának megfelelően.

Tárgyalás során tett vallomásában a II.r. vádlott elmondta azt is, hogy a különböző módszerek révén keletkezett „pénztöbblet” kapcsán neki az volt a feladata, mint pénztárosnak, hogy azokat bevételezte és ezt követően került az összeg további felhasználásra. A fiktív hitelszerződések kapcsán olyan ügyfeleket választottak az I.r. vádlottal, akiknek számláját a szövetkezet vezette, rendszeres járandóságuk, jövedelmük vagy nyugdíjuk oda érkezett, ily módon tudtak a hitelfelvételhez jövedelemről szóló igazolást is felhasználni. Az adatokat ez alapján válogatták össze, az I.r. vádlott kifolyósította a hitelt, ő pedig mint pénztáros, ezt jóváírta. Az ily módon keletkezett pénzzel - állítása szerint - a nem fizető adósok hiteltörlesztéseit csökkentették. A fiktív hitelösszeg igénylését követően „úgy intézték, mintha az ügyfélnek az készpénzben ki lett volna fizetve.” A takarékszelvény visszaváltása kapcsán elismerte azt is, hogy a három hónap lejártát követően, ha az ügyfél úgy döntött, hogy elviszi a pénzt, akkor azt megkapta és az ezután járó kamatot is; ellenben amikor új szelvény váltásáról döntött, akkor bevonták tőle a régi szelvényt, mely a rendszerben a csökkentett névértéken szerepelt és ezt követően általában a II.r. vádlott elvégezte a szelvényen is a szükséges javítást, eltüntette róla a helyiértéket vagy a nullát és ráírta az ily módon csökkentett, javított névértéket betűvel is. Az ügyfél ilyen esetben nem kért és nem is kapott semmiféle bizonylatot.

A tárgyalás során folytatólagos kihallgatása alkalmával elmondta azt is, hogy a házipénztárban lévő pénz kezelése, a különböző ki- és befizetések ilyen módon való dokumentálása miért nem jelent meg a napi záraskor vagy időszakos ellenőrzés kapcsán hiányként. Vallomása szerint ezt az I.r. vádlottal úgy tudták megoldani, hogy a napi forgalom kapcsán, ami összegyűlt csekk vagy bizonylat, a nap végén odavitte az I.r. vádlottnak, aki ezt felvezette a könyvelési rendszerbe, illetőleg jelezte, hogy kik lesznek azok a törlesztők, akik „nagyon gázosak” és azok hiányként fognak jelentkezni. Úgy kellett lezárni a napi pénztárat, hogy volt egy pénzkészlet-jelentés, viszont meg lehetett nézni a számítógépen, hogy a könyvelés alapján mennyi lenne a tényleges pénztár összege. A II.r. vádlott ekkor ez alapján - tehát a könyvelésben szereplő adatok - töltötte ki a készpénzjelentést, nem pedig a pénztárban lévő tényleges, valós helyzet alapján. Amikor ily módon a könyveléssel egyeztetett adatok szerint „le volt zárva a pénztár”, akkor megszámlolta a tényleges pénzt is, ezt felvezette egy papírra és szólt az I.r. vádlottnak, hogy ennyi volt, ami tényleges pénzkészletként kellett volna, hogy jelentkezzen, illetve hogy ennyi van a kasszában, aki ezt követően összehasonlította az adatokat annak érdekében, hogy felmérje, hogy kb. hol tartanak. Előre tudták azt is, hogy mikor jön a belsőellenőr, mikor fog ellenőrzést tartani, akkor arra előre felkészültek és minden szükséges bizonylatot

elkészítettek, amelyek nem voltak rendezve, azokat előtte aláírták, ő is, illetve az I.r. vádlott is. Ezt folyamatosan csinálták, tehát mindent az ellenőrzés előtt pótolnak, ami szükséges volt.

A II.r. vádlott a tárgyalás során (57. sorszám alatt) írásbeli vallomást is tett. Ebben előadta, hogy amikor az I.r. vádlott visszajött GYES-ről, mint kirendeltségvezető vette át az egység irányítását, ekkor új rendszert is bevezettek és az I.r. vádlott vitte fel a napi pénzforgalmat, ő könyvelt, a pénztáros pedig a pénztárgépen rögzítette azt. Ebben az időszakban emelkedett meg a hitelállomány is, mivel a kirendeltségvezető sokkal nagyobb teret kapott a hitelfolyósítás körében. Időnként eleinte még kikérte a véleményét az I.r. vádlott egy-egy hitelkihelyezésnél, majd utóbb úgy vélte, hogy neki van döntési jogköre, innentől abba senki ne szóljon bele. Ezt követően gyorsan elterjedt a híre, hogy ami reménytelennek tűnő hitel, az a ... takaréokban megoldható. Ömlöttek hozzájuk az emberek mindenfelől, főleg ...i emberek, máshol élő hozzátartozói. Előfordult olyan is, hogy este az I.r. vádlottat felkeresték a lakásán, ott beszéltek meg a részleteket, a takaréki folyósította a hitelt, a pénzt felvette az I.r. vádlott, mondván, hogy másnap este mennek érte. De előfordult olyan is, hogy a törlesztőrészleteket is a lakására vitték, vagy valami ismerőssel küldték el.

Mikor egy-egy nap végén kiderült a hiány, az I.r. vádlott annyit mondott neki, hogy írja fel egy papírra a záró pénzkészletet, hogy mennyi a kasszában lévő pénz, majd ő ezt kezeli. Innentől kezdve ez így zajlott; volt amiről a II.r. vádlott tudott, de volt olyan is, amiről nem.

A főnökség - vallomása szerint - előszeretettel hangoztatta, hogy ha nem tudják behajtani a hiteleket, akkor rajtuk hajtják be, illetve ha bármi szabálytalanság kiderül, akkor ők repülnek. A II.r. vádlott féltette a munkahelyét, így próbálta elfedni a dolgokat. A rengeteg hitelfolyósításnak az lett az eredménye, hogy egyre többen nem fizettek és amikor már letiltásra került volna a sor, kiderült, hogy a munkáltatói igazolásuk is hamis volt. Ilyenkor nem volt honnan behajtani, az I.r. vádlott nem merte bevinni az ilyen hiteleket a központba, inkább megszüntette azt, mintha az ügyfél kifizette volna. Amikor a II.r. vádlott egyedül dolgozott és mégis jött ügyfél, akinek pl. kozmetikázott volt a szelvénye, erre az esetre az I.r. vádlott megmondta, hogy kinél, hogyan csinálja meg. Az I.r. vádlott viszont akkor is készített fiktív ügyletet, amikor ő nem dolgozott, szabadságon volt. A fiktív hitelekéről továbbra is azt vallotta, hogy a hiányzó összegek pótlására kellettek. Az I.r. vádlott megmondta, hogy ki legyen a kölcsönigénylő, ki legyen hozzá a kezes, ő pedig kitöltötte a papírokat, az aláírásokat legtöbbször ő írta alá az ügyfél helyett.

Jellemzően a pénztárhiány nem haladta meg vallomása szerint a napi 2 millió forintot, az I.r. vádlott azt az utasítást adta, hogy az összes hiány 50 millió forintig terjedhet. A hiány pótlására a kozmetikázott szelvényeket is el kellett készítenie. Mindig az I.r. vádlott mondta meg hogyan csinálja, írógéppel kitöltötte az üres szelvényt, valós összegekkel rágépelte számokkal, de betűvel nem kellett ráírnia és

így kellett odaadnia az ügyfélnek, a könyvelésbe az I.r. vádlott viszont csak a tizedértéket vitte fel, a fennmaradó összeg bekerült a kasszába. Mikor három hónap múlva az ügyfél visszahozta a szelvényt és elment a bankból, a tizedrészt kellett rágépelni a szelvényre és úgy hozzátűzni a bizonylathoz, az utolsó nullát le kellett javítani az összegről. Miután lebuktak, az I.r. vádlott kapcsán a II.r. vádlott számára is kiderült, hogy előfordult olyan is, hogy ügyfelek hátralévő tartozást egy összegben, közvetlenül az I.r. vádlottnak fizették meg és amikor rákérdezett, hogy hová lett a pénz, az I.r. vádlott azt felelte, hogy a kasszába tette.

Hivatkozott arra is, hogy az utolsó évek alatt szinte minden nap úgy ment be dolgozni, hogy lehet, hogy ez lesz az utolsó, de félt attól, hogy mi lesz akkor, ha ez az egész kiderül. Sokszor érezte úgy, hogy be kell menni a központba és elmondani mindent, de mégsem tette meg.

... pénzével kapcsolatban nem érezte magát hibásnak, több alkalommal volt, amikor ... pénzt hozott hozzájuk. Egy alkalommal volt olyan is, hogy az I.r. vádlott nem volt bent a takarékbán, de rátelefonált, hogy ... érdeklődni fog a betétjéről és elmondta, hogy a pultjánál van felírva, hogy mennyinél tart, akkor már kb. 640.000 Ft volt a betétje értéke, ami nem szerepelt a rendszerben.

Ez úgy jöhetett össze, hogy többször meg lett újítva a betétje, majd a bukás után az I.r. vádlott megbeszélte ...val, hogy ezt az összeget fele-fele arányban visszafizetik részére és az I.r. vádlott oda is adott 300.000 forintot, amiről ő nem tudott, majd ezt követően ...né elment hozzá és tőle is kért pénzt. Ő azonban nem adott meg neki ebből a pénzből, mert ő csak egyszer dolgozott akkor, amikor ...né is ott volt és pénzt hozott, így védekezése szerint neki ezért nem kellene helytállnia.

A II.r. vádlott védekezése keretében az I.r. vádlotthoz hasonlóan az elkövetési érték alapjául szolgáló összeg nagyságrendjét vitatta, bár elismerte, hogy ez hosszú évek alatt összegyűlhetett, azonban nem ilyen nagyságrendben. Az I.r. vádlotthoz hasonlóan a tárgyalás során már tagadta, hogy ő egyetlen fillért is ebből saját céljaira fordított volna vagy hazavitt volna. Ez utóbbi kapcsán a tárgyaláson egy olyan nyilatkozata szerepelt, mely szerint a központ engedélyezte, hogy ha kisebb összegre van szükségük, azt kivegyék a kasszából, illetve hazavigyék azzal, hogy azt a hónap végéig rendezniük kell.

... III.r. vádlott ténybeli beismerő vallomást tett, a vádiratban írt szabálytalanságok elkövetésének tényét elismerte, ugyanakkor nem érezte magát bűnösnek, mert védekezése szerint ő egyetlen fillért el nem vett, egyetlen fillért saját céljaira nem fordított az általa kezelt pénzekből. Vitatta továbbá azt is, hogy ilyen nagyságrendű összegre vonatkozóan történhetett volna visszaélés az általa vezetett ...i Kirendeltségen.

Nyomozás során tett vallomásában elmondta, hogy a takarékszövetkezetnél a különböző érdekeltségi, eredményességi mutatók alapján döntenek arról, hogy egy-egy kirendeltség életképe lesz-e és fenntartható-e, és értelemszerűen ehhez kötődik az ott dolgozók javadalmazása is. Az adott időszakban ő is aggódott azon, hogy ha esetleg a ...i Kirendeltség megszűnik, akkor veszélybe kerül a munkája, amelyre rossz hitelkihelyezése és a rossz hitelmutatók miatt kerül sor, ezért úgy döntött, hogy a be nem érkezett havi törlesztőrészleteket úgy tünteti fel, mintha azok beérkeztek volna. Ez értelemszerűen a pénztárban mindig hiányt keletkeztetett. Amikor ...ra került, eleinte nem volt sok hitel, majd ezt követően ő is szorgalmazta a lakosságnál a hitelek felvételét és különböző megtakarítási formákat is, melyet az emberek ezt követően igénybe is vettek. Egy idő után azonban azt kezdte el tapasztalni, hogy a hitelek a lakosság nem fizeti, hiába küldött különböző fenyegető leveleket is. Ez a folyamat vezetett el odáig, hogy a hitelek be nem fizetését a betétek idő előtti megszüntetésével próbálta helyrehozni. Ez úgy történt - vallomása szerint -, hogy a takarékszövetkezet lejáratát ideje, azaz három hónap előtt a gépben megszüntetettnek nyilvánította, ez azt jelentette, hogy a rendszer nem tartalmazta a továbbiakban ezt az összeget és úgy értékelte, mintha azt a tulajdonos, az ügyfél valóban megkapta volna.

Ezt a folyamatot ő bizonylattel is alátámasztotta, vagyis betette a pénztárba az adott összegre vonatkozó kiadási bizonylatot, így ez az összeg megjelent a pénztárban pluszként, a takarékszövetkezet tulajdonosa ugyanakkor nem tudott róla, nem adott rá engedélyt, nem írta alá, de véleménye szerint nem is károsodott. Ha valaki mégis bejött a szövetkezetnek lejáratát napján, akkor megkapta a betéti összegét. Ez esetben azonban a betétes ügyfelek lejáratkor ki fizetését rendszerint egy újabb betét idő előtti megszüntetésével oldotta meg. A betétek idő előtti megszüntetését nyomozati vallomása szerint kb. 5-6 éve kezdte el csinálni és ezt folyamatosan végezte egészen 2010. januárjáig. A fiktív hitelszerződésekkel összefüggésben elmondta, hogy ő csupán 2 db fiktív kölcsönt készített, melyek tényét elismerve, saját maga jelölte meg, melyik kettő volt az és a fiktív hitelek törlesztésére is utóbb különböző szabálytalanságokat kellett a rendszerbe bevinni, melyet ugyancsak a betétek révén oldott meg.

Védője révén előterjesztett védekezésében kifogásolta a vagyoni hátrány fogalmának meghatározását a szakértői véleményben, valamint az ennek alapulvételével kimunkált összeg nagyságrendjét, majd utóbb kifogásolta a sikkasztás elkövetési magatartásaként a jogtalan eltulajdonítást is. Hivatkozott arra, hogy családjával jelenleg is szerény körülmények között élnek, semmilyen vagyongyarapodásuk az adott időszakban nem történt, saját gazdagodása érdekében nem vett el pénzt a szövetkezettől és az ügyfeleket sem károsította meg.

3.1.

A felidézett vádlotti vallomások tartalmából kitűnően a vádlottak ténybeli előadásai során nem vitatták a takarékszövetkezet két érintett kirendeltségének működésében megmutatkozó szabálytalanságok elkövetését, és nem tagadták mindazon visszaéléseket, amelyeket a takarékszelvények forgalmazása, újraváltása, a házi pénztár működtetése, vagy a fiktív hitel lehívása, és az ily módon keletkezett „pénztöbblet” felhasználása körében megvalósítottak. A visszaélések napfényre kerülését követően a takarékszövetkezet által lefolytatott különböző belső vizsgálatok alakalmával szintén együttműködő magatartást tanúsítottak.

A vádlottak beismerő vallomásait az eljárás során beszerzett egyéb bizonyítékok tartalma is alátámasztotta. Így a nyomozás során lefoglalt iratanyagok tételes és teljes körű átvizsgálása révén a készített igazságügyi könyv és pénzügyi szakértők együttes igazságügyi könyvszakértői véleménye, a sértetti takarékszövetkezet által becsatolt különböző okiratok tartalma, megkeresésre adott válaszok tartalma, így különösen a feljelentéshez csatolt belső vizsgált során készült jegyzőkönyvek megállapításai és ezekhez csatolt kimutatások (nyomozati irat I. kötet 45-227. oldal) és a kihallgatott tanúk vallomásai.

Az igazságügyi könyvszakértők a vonatkozó jogszabályi előírások mellett áttekintették a takarékszövetkezet vonatkozó szabályzatait, szervezeti-működési szabályzatát, üzletszabályzatát, takarékszelvények forgalmazásával kapcsolatos előírásokat. Ezek alapján vizsgálták a lefoglalt iratok áttekintésével a különböző szabályzatban előírtak betartását, illetve rögzítették a tapasztalt szabálytalanságokat. Így a szakértők a vizsgálat során a lakossági megtakarítási formák közül visszaélésre utaló jeleket (bizonylatok, aláírások hiánya, bizonylatolási hiányosságok, szabálytalan javítások) a takarékszelvények forgalmazásánál fedeztek fel. A ...i kirendeltség esetében megállapították, hogy az ügyfél által egy meghatározott összegért vásárolt takarékszelvény esetében a takarékszelvény névérték csak számadattal jelölték, mely azonos volt kezdetben az ügyfél tényleges befizetésével. A vételt követően a takarékszelvényt a befizetés igazolásaként az ügyfél megkapta. Az ügyfél vásárlásáról, vagyis pénztárba történő befizetéséről a pénztárbizonylatot nem a gazdasági esemény megtörténtének időpontjában állították ki a későbbi alacsonyabb összegről, és azt az ügyfél nem írta alá. (ellenkező esetben a befizetőnek látnia kellett volna, hogy kevesebb összeg befizetését igazolja a pénztárbizonylat, mint amekkora összeget ténylegesen a pénztárosnak átadott.) A takarékszelvény visszavásárlásának dokumentálása körében megállapították továbbá, hogy a kamatozási időszak (3 hónap) lejáratakor, ha az ügyfél újabb szelvényt vásárolt a valós (csak számokkal megjelölt névértékű papírt) megkapta. A visszavásárolt (első, előző) takarékszelvényen a bevételi pénztárbizonylaton utóbb feltüntetett csökkentett összegre vonatkozóan a számadatokban a vádlottak a javítást elvégezték, és a csökkentett összeget szövegesen is megerősítették. A visszavásárlást is csak a csökkentett összegre kiállított kiadási pénztárbizonylattal dokumentálták, az ügyfél

jelenléte nélkül és annak aláírása nélkül.

A szakértői vizsgálat mind a ...i, mind a ...i kirendeltség esetén a takarékszelvények forgalmazásával kapcsolatos visszaéléseket konkrét eseteken keresztül is dokumentált módon bemutatta. A takarékszelvények névértékét számadatokkal igazoló összegben a vizsgálat által feltártak alapján rendre kisebb összegű javítást észleltek. A javított összeg általában az eredeti összeg 1/10-e volt. Ilyen javítások láthatók például a szakértői vélemény 4-5 számú függelékében feltüntetettek szerint ..., ... esetében. A javítások valószínűsíthetően írógéppel történtek, a javítás csak a számadatokban látható, és a javított összegnek megfelelő névérték összegének szöveges megerősítése történt meg.

Ezen felül több takarékszelvényen a számadattal kitöltött névérték betűvel egyáltalán nincs is megerősítve. A pénztárbizonylat azonban a lényegesen nagyságrenddel kisebb összegről került kiállításra, például a ...i kirendeltség esetében ..., ..., ... (szakértői vélemény 6-7-8 számú függeléke). A lefoglalt iratanyagban találtak a szakértők továbbá olyan értékesítést is amikor a takarékszelvény számadatokkal és betűkkel jelzett névértéke kézírással alacsonyabb összegre van kijavítva, és a pénztárbizonylat is alacsonyabb összegről szól. Ez utóbbi esetben az ügyfél nyilvánvalóan nem látta és nem kapta meg az ilyen kisebb összegről szóló utólag kiállított pénztárbizonylatot. További szabálytalanságként állapították meg a szakértők, hogy a takarékszelvények jelentős csoportjánál csak a vétel dátuma van kitöltve és a takarékszövetkezet által aláírva és bélyegezve. A kifizetés (visszaváltás) helye és napja, valamint a takarékszövetkezet aláírása, cégbélyegzője rész nincs kitöltve. A takarékszelvényhez kapcsolódó bizonylatok esetén több bizonylaton nem volt található aláírás, sem az ügyfél, sem a takarékszövetkezet (pénztáros, utalványozó) részéről (szakértői vélemény 9 számú függeléke).

Megállapították továbbá a szakértők azt is, hogy bár a takarékszelvények forgalmazásáról szóló ügyviteli szabályzat előírja, hogy az újra lekötés módjáról a betételhelyezőt írásban nyilatkoztatni kell, azonban az újralekötésekkel kapcsolatban ilyen nyilatkozat egyáltalán nem volt fellelhető.

A szakértők számos visszaélést és hiányosságot tártak fel a házipénztár vezetésével és kezelésével kapcsolatban is. A szakértők által vizsgálat időszakban mindkét kirendeltség napi pénztárjelentést vezetett. Formailag ez azt jelentette, hogy a napi készpénz forgalmat a pénztárkönyvben rögzítették, a nap végén a pénztár záróegyenlegét feltüntették. A záraskori egyenleget a pénztáros aláírása mellett a pénztár ellenőr is hitelesítette, ugyanakkor ennek hiánya a ... kirendeltség esetében megállapítható. A pénztárjelentések napi zárása alakilag, formailag megfelelőnek látszott, tartalmilag azonban nem a valós pénzkészletet mutatta a feltárt visszaélések miatt. Utaltak azonban a szakértők arra is, hogy egy adott időszakra vonatkozó valós pénzkészlet megállapítása könyvszakértői módszerekkel további okok miatt sem lehetséges. Így hiányoztak egyes esetekben készpénz forgalmat rögzítő bizonylatok

(például 2008. szeptember hónap a ...i kirendeltség esetében), továbbá a valós pénzkészlet megállapításához elengedhetetlen lett volna a házipénztárak időszakos leltározása (rovancsolása). A leltározásról, illetve rovancsolásról azonban valós dokumentum nem állt rendelkezésre. Ez utóbbinak lényege az lett volna, hogy az adott időpontra valós pénzkészletet összességében és címleteiben kellett volna, hogy egybevesse a könyv szerinti pénzkészlettel, az esetleges eltérések pedig hitelesen kimutassa.

A vádlotti vallomásokból, valamint a belsőellenőr tanúkenti meghallgatásából kitűnően azonban erre a valóságban soha nem került sor, minthogy épp ellenkezőleg a meglévő hiányosságok elfedése érdekében a különböző pénztárjelentések zárása során csupán az alaki, formai egyezőségre törekedtek.

Fentieken túlmenően az igazságügyi szakértők vizsgálata igazolta, hogy az ügynevezett névérték csökkentés módszere mellett a ...i kirendeltség esetében a nyomozati iratok által is alátámasztottan a visszaélések más módon is történtek. Ez pedig a takarékszelvény betétek idő előtti megszüntetésének módszere volt. A szakértők vizsgálatuk során e módszer visszaélészerű alkalmazását a lefoglalt iratanyagok tételes átvizsgálás és a bizonylatok összerendezése során visszaigazolták. A szakértők véleménye szerint igazolható, hogy amikor összegyűlt valamilyen tartozás a ...i kirendeltség esetében (jelentősebb pénztárhiány keletkezett) a III. r. vádlott a takarékszelvények egy meghatározott körének megszüntetése, idő előtti felbontása mellett döntött. Ez a valóságban azt jelentette, hogy úgy tüntette fel, mintha az ügyfél véglegesen visszaváltotta volna a takarékszelvényt, noha az még nem járt le és a valóságban nála volt, azonban ezt mégis úgy dokumentálta le, mintha ez megtörtént volna, azonban a valóságban a takarékszelvényeket nem tudta hozzátenni a kiadási pénztárbizonylathoz.

III. r. vádlott védője perbeszédében e módszer vonatkozásában a vád konkrétságát és megalapozottságát utóbb vitássá tette. A bíróság azonban a védelmi érvelést e körben nem osztotta. A ...i kirendeltség esetében a névérték csökkentés módszere mellett e sajátos módszer visszaélészerű alkalmazását a III. r. vádlott az eljárás során mindvégig következetesen beismerte, sőt az eljárás kezdeti szakaszától ő maga volt az aki az erre vonatkozó szabálytalanságot a hatóság előtt feltárta. Ennek nyomán a takarékszelvényeket saját nyilvántartási rendszere alapján a szükséges adategyeztetéseket elvégezte, valamennyi betét tulajdonossal külön-külön egyeztetett. Ezen túlmenően az igazságügyi szakértők a lefoglalt iratanyagok, így a takarékszelvények teljes körének tételes átvizsgálása, és azok különböző bevételi, illetve kiadási pénztárbizonylatokkal történt összerendezése alapján tették szakértői megállapításaikat. A szakértői vélemény mellékletei között részletesen tartalmazza, a 2-3. számú mellékletben a ...i 2007-2008. évi takarékszelvények átvizsgálását és tételes feldolgozását, 4. számú mellékletben a ...i pénztárban nem szereplő szelvények tételes felsorolását, illetőleg a leltárban található eltéréseket az 5. számú melléklet

jegyzéke szerint.

Az iratoknál 24. sorszám alatti sértetti kimutatás a takarékszelvényekkel kapcsolatos visszaélések körében ugyancsak tartalmazta a szelvények idő előtti megszüntetésének módszerét.

Mindezekből kitűnően a III. r. vádlott takarékszelvények egy részének idő előtti megszüntetésére vonatkozó ténybeli beismerő vallomása a rendelkezésre álló egyéb bizonyítékok, okiratok tartalmával megnyugtató módon alátámasztott.

3.2.

Az I. és II. r. vádlott beismerő vallomása kiterjedt az eljárás során a per tárgyává tett 84 darab fiktív hitelszerződés készítésének és felhasználásának tényére is, míg a III. r. vádlott esetében ez 2 darab fiktív hitelszerződést jelentett. A vádlottak beismerő vallomásai az eljárás során végig következetesek ténybelileg egyezők voltak, a fiktív általuk készített hitelszerződések tényét és terjedelmét nem vitatták. Ezen beismerő vallomásukat az eljárás során a rendelkezésre álló egyéb okirati bizonyítékok is megnyugtató módon alátámasztották.

Így a bíróság rendelkezésre állt a takarékszövetkezet által becsatolt azon nyilatkozat eredetben, mely szerint az I. és II. r. vádlott a takarékszövetkezet által lefolytatott belső vizsgálat alkalmával a könyvelési anyag egyeztetése révén azok kinyomtatott formájában saját kezűleg jelölte meg és választotta ki azon szerződések körét, amelyek általuk készített fiktív szerződéseknek és hiteldokumentumoknak voltak.

E szerint rendelkezésre állt (nyomozati irat I. kötet 53. oldal) azon kézzel írt nyilatkozat, mely szerint a fiktív és az ügyfél által már teljes egészében kifizetett hitelek a kinyomtatott „bővített leltár” szerintiiek . . . és . . . elismerésével a leltáron megjelöltek alapján. E nyilatkozat szerint a kölcsönszerződések más ügylet kapcsán lettek aláírva, és mindkét dolgozó nyilatkozott arról, hogy több ilyen hitel nincs. E nyilatkozat a 2010. január 20-án a ...i kirendeltségnél tartott hitel adategyeztetés alkalmával készült mindkét vádlott és B ... ügyvezető elnök jelenlétében, az erről szóló jegyzőkönyv szintén a nyomozati iratok 54. oldalán rendelkezésre állt. Ehhez kapcsolódóan ugyancsak becsatolásra kerültek azon leltárívek, melyen a fiktív hitelek megjelölése szerepelt.

Ugyancsak a könyvelési adatok és a pénztárbizonylatok összevetése alapján került megállapításra, hogy a vád időszakban mely valóságban befizetett törlesztőrészek lekönyvelése nem történt meg, annak ellenére, hogy a befizetést követően az adott pénzmennyiség a pénztárban rendelkezésre állt.

Fentiek alapján került a tényállásban meghatározásra a 2.3. tényállási pont körében az I. és II. r. vádlott által 2006. április 13. és 2009. október 16. közötti időben a 84 darab

fiktív lakossági hitelszerződésre vonatkozó adat, a szerződő felek megadott szerződés kelte és az érintett összeg nagysága;

míg a tényállás 2.4. körében a ...i kirendeltség esetében 21 valódi hitelszerződés esetén az ügyfél által elő- és végtörlesztésként teljesített összegek feltüntetése, melyek az ügyfél hitelszámláján nem kerültek jóváírásra és a könyvelésben sem rögzítették azt a vádlottak;

továbbá a tényállás 2/5. pontja körében egy további 2008. március 12-i szerződéshez kapcsolódó I. és II. r. vádlott által le nem könyvelt törlesztőrészlet.

Az elő- és végtörlesztett összegek le nem könyveléséhez kapcsolódó ténymegállapítások körében mind az I.-II.r. vádlott esetében, mind a ...i Kirendeltséghez kapcsolódóan III.r. vádlott esetében a törvényszék elfogadta a 24. sorszám alatti kimutatásban szereplő könyvelési adatokat, mivel azok az eljárás egyéb adataival összhangban állóak voltak.

A fiktív hitelszerződésekhez kapcsolódó tényállási rész körében az I. és II. r. vádlott beismerésén túlmenően a II. r. vádlott védekezése körében a fiktív hitelszerződések készítése kapcsán az I. r. vádlott meghatározó szerepét hangsúlyozta, saját tevékenységét pedig csökkenteni igyekezett. Egyfelől hivatkozott arra, hogy a fiktív hitelszerződések készítése során mindig az I. r. vádlott döntése és utasítása alapján járt el, és lényegében csupán a valótlán tartalmú hitelaktákat készítette el, és kezelte az ennek felhasználása révén keletkezett pénzt, de ezekben az esetekben az I. r. vádlotté volt a meghatározó szerep. Másfelől utalt arra is, hogy I. r. vádlott olyan esetekben is döntött fiktív hitelek lehívásáról és felhasználásáról, amikor ő ténylegesen szabadságon volt és így csupán utólag szerzett tudomást egyes esetekről, a 84 darab hitel esetében ez pár alkalommal fordult elő. Ez utóbbi tekintetében védője révén bizonyítási indítványt terjesztett elő a vonatkozásban, hogy a törvényszék szerezz be azon adatokat, hogy mely időpontokban a vádidőszakban ténylegesen szabadságon, és ennek eredményét vesse össze a hitelek készítésének, felhasználásának időpontjaival.

A törvényszék ezen bizonyítási indítványnak eleget téve beszerezte a II. r. vádlott szabadságolási kimutatását, illetve a takarékszövetkezet könyvelési adatai közül azt is, amelyből kitűnt, hogy az egyes hitelösszegek tényleges lehívása (szerződéskötés időpontja és az összeg felhasználása) mikor valósult meg.

Az iratok között 63. sorszám alatt megkeresésre adott válasz tartalmából, a szabadságnylvántartás adataiból, valamint a 2. számú mellékletben közöltekből megállapítható, hogy a II. r. vádlott a ...i kirendeltség 84 darab fiktív hitelszerződése esetében 8 alkalommal volt ténylegesen szabadságon abban az időpontban, amikor a hitelszerződés keltek és az összeg felhasználása a valóságban megtörtént. A táblázat adatai körében a törvényszék összevetette, hogy mely esetben tér el a folyósítás kelte, illetőleg a szerződés kelte, így egy olyan esetben (2009. június 25-én) amikor e két

időpont eltért II. r. vádlott ez irányú védekezését nem fogadta el a törvényszék, valamint azon alkalmakat sem vette figyelembe, amikor csupán a szabadságolási ív szerint fél napot volt távol munkavégzéséből. Mindezeket figyelembe véve a törvényszék a 2006. június 19. december 21., december 22., 2007. december 12., 2008. június 17., 2008. június 18., 2008. szeptember 30. (ez utóbbi két szerződés), összesen 8 fiktív hitelszerződés esetében elfogadta a II. r. vádlott azon védekezését, hogy e szerződések kapcsán lehívott hitelösszeg felhasználásban nem működött közre, azokról csupán utólag szerzett tudomást, de ezen esetekben a hitelakták elkészítésében közreműködött. Ily módon a 84 darab szerződéshez kapcsolódó elkövetési értékből 8 x 500.000.- Ft, azaz 4.000.000.- Ft lehívása és felhasználása tekintetében csupán az I. r. vádlott büntetőjogi felelősségére következtetett a sikkasztás körében. Nem érintette a II. r. vádlott felelősségét e tény a magánokirat-hamisítás vétsége vonatkozásában, ott ugyanis saját beismerésével egyezően (az iratok elkészítésében való utólagos közreműködése révén) a törvényszék büntetőjogi felelősségét az I. r. vádlottal egyezően állapította meg.

A II. r. vádlott írásbeli vallomásában előadott tényekre a tárgyalás keretében a törvényszék részletesen nyilatkoztatta az I. r. vádlottat is, és a szükséges szembesítéseket is lefolytatta. A II. r. vádlottal ellentétben az I. r. vádlott végig következetesen állította, hogy a II. r. vádlottal mindent közösen végeztek és közösen valósítottak meg, a II. r. vádlott mindenről tudomással bírt, és együtt csináltak mindent.

Bár kétségtelen, hogy ... volt a ...i kirendeltség vezetője és számos kérdésben döntési jogkörrel ő rendelkezett, az elkövetési magatartások jellegétől, a megvalósított szabálytalanságok súlyosságából, és az ily módon eltelt idő hosszából a törvényszék arra következtetett, hogy mindezen folyamatokban a II. r. vádlottnak is aktívan kellett közreműködnie. A II. r. vádlott tevőleges magatartása nélkül a házipénztárban jelentkező pénztöbbletek ilyen módon felhasználása nyilvánvalóan nem valósulhatott meg, és a napi pénztárjelentések és zárások adatainak meghamisítása révén a II. r. vádlottnak szükségképpen tisztában kellett lennie a különböző pénzüsszegek szabálytalan felhasználásának mikéntjével. Ezen okoknál fogva e vonatkozásban a törvényszék a II. r. vádlott saját felelősségét jelentős mértékben csökkenteni igyekvő védekezését nem fogadta el.

3.3.

A vádlottak védekezésében előzőek szerint elismert és nem vitatott tényeken túlmenően mindhárom vádlott érdemi védekezése annak a folyamatnak a bemutatására, és feltárására irányult, amely szerint a kirendeltségek működésében megmutatkozó rossz hitelezési gyakorlat rájuk háruló esetleges következményeit jelölte meg olyan okként, amely őket az adott szabálytalanságok elkövetésére indította. Valamennyien hangsúlyozták, hogy a takarékszövetkezet központjában a felelős vezetők esetleges számonkérésétől tartva igyekeztek a könyvelési adatokban is

megmutatkozó jobb eredményeket előállítani; másfelől az I. r. vádlott elmondása szerint a nem fizető adósokkal szembeni szabályos behajtási vagy végrehajtási eljárás azért nem működött a gyakorlatban, mert a központ mindig visszaadta számára a hitelaktát, hogyha kifolyósította a hitelt, akkor „oldja is meg”. Vallomása szerint a hitelek folyósítását követően számos esetben derült, hogy nem valós munkáltatói igazolások állnak a hitelek mögött, így reális esély sem volt arra, hogy letiltható vagy behajtható jövedelme legyen az adósnak, felszólító leveleket pedig hiába küldözgetett. Az I. r. vádlott védekezése szerint azért, hogy mindezekre ne derüljön fény inkább választotta azt a megoldást, hogy elkezdett „törleszteni a nem fizető adósok helyett”, és ezekhez a befizetésekhez volt szüksége ahhoz, hogy más, betétgyűjtésből származó forrásokhoz is hozzányúljon.

A vádlotti védekezések tisztázása érdekében a bíróság tanúként hallgatta ki a vádbeli időszakban a takarékszövetkezet ügyvezető elnökét ...t, majd a visszaélések felfedezését követően a korábbi vezetés lemondása után új elnöknek választott ...t.

... nyomozás során tett tanúvallomásában a takarékszövetkezet általános működéséről, az ellenőrzési gyakorlatról, illetve a vádlotti cselekmények felfedezésének mikéntjéről, illetve a 2010. január 10-t követően lefolytatott vizsgálatok tapasztalatairól nyilatkozott. Bemutatta továbbá azon folyamatot is, amelyek során a különböző betétesekkel való adategyeztetések megtörténtek.

... nyomozati vallomásában vallotta, hogy a korábbi vezetés lemondását követően 2010. április 16-tól töltötte be a ...i Takarékszövetkezet vezetői tisztségét, és az ... tanácsadóként és válságkezelőként is kezdetben őt bízta meg. A rendelkezésre álló iratokba betekinthezett és azokat teljes körűen megismerhette, a vádbeli időszak történéseiről utólag szerzett tudomást. Mint ügyvezető vezetői tevékenységének kezdetétől fogva a takarékszövetkezetnél bizonyos korábbi módszereket megváltoztatott, és a hitelezést sokkal nagyobb kontroll alá vonta, és bizonyos mértékig csökkentette a kirendeltségvezetők hitelezési kompetenciáját. Intézkedései során bekérte az összes fiókból a hitelanyagokat és figyelemmel kísérte az OTIVA által lefolytatott ellenőrzés eredményét, ennek következtében további szabályokat szigorított.

... vallomásában elmondta a hitelkihelyezések gyakorlatával, illetőleg a nem fizető hitelekkel szembeni eljárásukkal kapcsolatban, hogy utóbb döntés született arról is, hogy a hátralékos ügyfeleknek a központból küldenek értesítő levelet és ezt követően a ... tárgyalás során első tanúkénti kihallgatása alkalmával megerősítette a vádlotti beismerő vallomások azon részletét, amely a takarékszervevényekkel történt manipulációt, valamint a fiktív hitelszerződésekkel kapcsolatos visszaéléseket jelentette. Részletesen nyilatkozott az általa lefolytatott belső vizsgálatok tapasztalatairól, valamint az általa készített vizsgálati jegyzőkönyvek tartalmáról is. Ezen túlmenően a hitelezési gyakorlattal kapcsolatban elmondta, hogy a hitelezési szabályzat előírása szerint minden hónapban a hátralékos ügyfeleket ki kellett mutatni, erről listát kellett készíteni, és fel kellett szólítani az ügyfelet fizetési

kötelezettsége teljesítésére az adott fióknak. A központban minden hó végeztével tekintették át a nem fizető adósok listáját, és amennyiben ez a helyzet továbbra is fennmaradt a harmadik hónap elteltét követően a hátralék esetében írásban minden esetben kérték a kirendeltségről a teljes iratanyagot. Vallomása szerint minden hónapban ő maga személy szerint is mindig áttekintette a hátralékos adósok listáját, majd ezt követően a központban határoztak a további intézkedésekről. Kifejezetten tagadta, hogy fiókvezetők közül akár az I., akár III. vádlottat arra utasította volna, hogyha kihelyezte és esetleg nem megfelelő feltételek mentén folyósította az adott hitelt, akkor a szabályzattól eltérő módon ő maga gondoskodik a hiteltörlesztés behajtásáról. Egyértelműen hangsúlyozta, hogy a fiókvezetőnek csupán három hónap elteltéig állt rendelkezésére határidő, hogy megkísérelje az adóst a teljesítésre bírni, de ezt követően világos és egyértelmű volt a szabályzat azon előírása, mely szerint a továbbiakban a teljes hitelakta ismeretében és birtokában a központ intézkedett a behajtás, illetve a végrehajtási eljárás megindítása iránt.

... vallomásából egyértelműen világossá vált az is, hogy a vádlottakat kifejezett hátrány nem érte és nem érhetette amiatt, hogy ha valamelyik adós nem fizetett vagy fizetési felszólítás eredménytelen maradt; ugyanakkor a kirendeltség működése révén a vádlottak közvetlenül is a jutalmazási és premizálási rendszeren keresztül érdekelté voltak téve, egyfelől a minél nagyobb számú hitel kihelyezésében, másfelől pedig a kirendeltség eredményességi mutató számainak javításában. Erről év elején jutalék felosztási szabályzat készült, melynek elfogadását követően az adott évben e szerint premizálták a dolgozókat.

A törvényszék a takarékszövetkezettől beszerezte az adott időszakra vonatkozó jutalék felosztási szabályzatot, illetőleg azon tételes kimutatást, amely a vádlottakra vonatkozóan tartalmazta a kifizetésre került prémiumok összegét. Ezen okirat tartalma alátámasztotta a ... által elmondottakat.

A törvényszék a tárgyalás során másodszor is kihallgatta ...t annak minél pontosabb felderítése érdekében, hogy mely tényezők készíthették a vádlottakat a különböző szabálytalanságok elkövetésére. Ennek keretében a 2013. június 24-én megtartott tárgyaláson tételesen a tanú elé tárta az I. és II. r. vádlott védekezése során előadott állításokat, és erre nézve a tanút nyilatkoztatta. (34. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 5-13. oldaláig.)

Az I. r. vádlott azon állítását, mely szerint a nem fizető adósok miatt milyen konkrét hátránya származott és amely szerint akkor azt történt volna, hogy előveszik a kirendeltségvezetőket, számon kérik rajtuk, és ezt követően pedig fegyelmit kapnak, a tanú határozottan cáfolta. Vallomásából kitűnően a kirendeltségvezetők által engedélyezett hiteleknel általában a felelősségük fenn áll, de egyetlen egy esetben sem fordult elő, hogy bárki emiatt fegyelmit kapott volna. Megerősítette, hogy megvolt a szabályszerű mente, ha valaki nem törlesztett, fel kellett szólítani, amennyiben felszólítást követően sem fizetett három hónap eltelte után megtörténik a

hitel felmondása, és megindul a végrehajtási eljárás. A hátralékos állomány alakulásával kapcsolatban elmondta azt is, hogy a rendszer automatikusan figyelte, ki a problémamentes, és külön figyelemmel kísérte rossz minőségű követeléseket. Cáfolta, hogyha a vádlottak közül valaki bevitte volna hozzá a hitelaktát, akkor azt „visszaküldték volna azzal, hogyha engedélyezte, akkor szedje is be”, állítása szerint ilyen nem fordult elő. Egyébként pedig a hátralékos adósok miatti tartozások után a számviteli törvény szerinti céltartalékot kellett képezni, és a kirendeltségvezető felé az volt az elvárás, hogy drasztikusan minősítsék a hiteleket, hogy a szükséges céltartalékot a pénzügyintézet mindig meg tudja képezni. A szövetkezet gazdálkodása szempontjából annak volt jelentősége, hogy az összes hitelállományon belül mennyi az ami esetleg behajthatatlan, ez befolyásolta a szövetkezet eredményességét. Ismételt kérdésre a tanú megerősítette azt is, hogy a dolgozók negyedévenként mozgóbérben is részesültek. Egy cél a hátralékos hitelállomány csökkenése volt, ez kétségtelenül kritériuma volt a jutalék számfejtésének. Ettől függetlenül magának a hátraléknak a keletkezéséről a kirendeltségvezető nem tehetett, hiszen az nem az ő mulasztása volt, ha valaki nem tudott törleszteni.

A cselekmények motivációjával kapcsolatos vádlotti védekezés mérlegelése körében a ... a tanúk vallomásai alapján megállapította, hogy a vádbeli időszakban a szövetkezetnél meg volt a megfelelő eljárási rend és gyakorlat a rosszul fizető adósok adósságának kezelésére, illetve az elmaradt törlesztőrészek behajtására és jogi úton való érvényesítésére. A vádlotti védekezésből elfogadható, hogy az egyes kirendeltségek esetében, különösen a kirendeltségvezetők részéről létezett egyfajta megfelelési kényszer, a központ, illetőleg a szövetkezet vezetése felé az adott kirendeltség minél jobb működésének elérése érdekében.

Nem fogadta el azonban a törvényszék a vádlotti védekezések azon elemét, amely a szövetkezet vezetésének elutasító viselkedését, vagy a szabályoktól eltérő hitelbehajtási módok szerinti igényét jelölte meg a cselekmények kizárólagos indító okaként.

A törvényszék megítélése szerint a kihallgatott tanúk vallomásából, és a beszerzett jutalékfelosztási szabályzat tartalmából kitűnően abban, hogy a vádlottak mégsem az adósság kezelés, jogi úton való érvényesítés szabályainak megfelelően jártak el nyilvánvalóan szerepet játszott az a mozgóbér és premizálási rendszer is, amelyen keresztül közvetlenül is érdekelté voltak téve anyagilag a hitelek kihelyezésében, illetve a különböző eredményességi mutatók „javításában”.

3.4.

A fiktív hitelszerződések keletkezésével létesítésével összefüggésben a törvényszék a tárgyalás keretében számos a szerződésben szerződő félként megnevezett érintett

személyt is tanúként kihallgatott. Így a ...i kirendeltség esetében ... tanúvallomásában megerősítette, hogy kapcsolatban állt a ... kirendeltséggel, de az ügyben szereplő hitelszerződés keletkezéséről nincs tudomása, a valóságban nem vett fel hitelt és utólag tudatták vele a nyomozás során, hogy az ő neve is szerepel hitel felvétel.

Hasonló tartalmú vallomást tett ... tanú is, aki egyébként hitelt soha nem vett fel a ...i kirendeltségből, csupán betétgyűjtés céljából került vele kapcsolatba, de készült olyan hitelszerződés a nevében, melyről tudomással nem bírt, illetve amelyet a valóságban nem írt alá és pénzt sem vett fel.

Az ugyancsak tanúként kihallgatott ... megerősítette, hogy ügyfele volt a ...i kirendeltségnek, személyi kölcsönt vett fel, de a nyomozás során kiderült, hogy ezen túlmenően is készült a nevében olyan hitelszerződés, amelyről tudomása nem volt és amely hitelt a valóságban fel sem vett.

... tanúvallomása szerint ő semmilyen ügylet kapcsán nem állt kapcsolatban a ... takarékszövetkezet ...i kirendeltségével, csupán a nyugdíja érkezett egy ott lévő folyószámlájára. Ennek kapcsán adatai felhasználásával készült fiktív hitelszerződés. Ugyanilyen tartalmú vallomást tett ... is, akinek szintén nyugdíja érkezett a szövetkezethoz vezetett számlájára, ... tanúhoz hasonlóan.

... a ...i kirendeltségen saját nevére ugyan vett fel kölcsönt, a kölcsönszerződésén eredetileg kezesként szerepelt a nagynénje ..., akinek adatai felhasználásával utóbb ugyancsak fiktív hitelszerződés készült.

... a ...i takarékszövetkezettel takarékszervény váltása révén került kapcsolatba, míg ...nak a nyugdíja érkezett a szövetkezetbe, mindkettőjük adatainak felhasználásával ugyancsak fiktív hitelszerződés készült. ... és ... ugyancsak a ... szövetkezettel került kapcsolatba személyi hitel felvétele kapcsán és ily módon kerültek más fiktív hitelszerződéshez az adataik felhasználásra.

A felidézett tanúvallomások alátámasztották a vádlotti védekezést a tekintetben, hogy a fiktív szerződések készítése során olyan személyek adatainak felhasználásával jártak el a vádlottak, akik egyéb okból kerültek kapcsolatba a szövetkezettel, folyószámlájuk volt, vagy más célú hitelügyletet bonyolítottak.

4./

A megállapítandó tények körében a sikkasztás bűncselekményéhez kapcsolódóan mindhárom vádlott az eljárás során mindvégig vitatta, hogy a vádban szereplő nagyságrendű, 100 millió forintot meghaladó összegű pénzzel valósítottak volna meg bűncselekményt az eltelt időszak alatt. Állításuk szerint nem lehetséges, hogy ilyen nagyságrendű összeg gyűljön össze a három év alatt, illetve arra hivatkoztak, hogy megbízható módon az elkövetési érték egyáltalán nem számszerűsíthető.

4.1.

A minősítés alapjául szolgáló összecszerűség meghatározása körében a vádhatóság álláspontja a bizonyítási eljárás során módosuláson ment keresztül. Az eredeti vádirat „vagyonai hátrányt” nevesített az elkövetési magatartáshoz kapcsolódóan, mely vagyonai hátrány a nyomozás során beszerzett igazságügyi könyvszakértők által kimunkált adatokon alapult, másfelől tartalmazta azon sértetti oldalról megjelenő igényt is, amely a különböző visszaélésekhez kapcsolódó tőkeösszeg mellett figyelembe vette a vagyonai hátrány körében azon összegeket is, amellyel utóbb a betétesek felé a takarékszövetkezet a kamatokkal növelt tőkeösszeg tekintetében elszámolni, illetve utóbb helytállni volt köteles. Az összecszerűségben szerepelt eredetileg továbbá az elő- és végtörlesztett hitelek körében olyan visszaélésszerű magatartás is, amely a takarékszövetvény forgalmazáshoz hasonlóan az egyes valódi élő hitelszerződések törlesztőrészleteinél ugyancsak visszaéléseket jelentett.

A módosított vád az eredeti koncepcióval szakítva a sikkasztás elkövetési magatartásához igazodó eltulajdonítás, sajátjakénti rendelkezés körében a takarékszövetvény forgalmazás kapcsán nettó összeget számszerűsített, amely az esetleges haszontól, elmaradt haszontól, kamatoktól mentesen, szűk körben csupán azon összeget tartalmazta, amely szerint a vádlottak a betétesek tudta és akarata nélkül hozzányúltak a betétesek pénzéhez, és azok felhasználásáról saját belátásuk szerint döntöttek. A fiktív hitelszerződések kapcsán a szerződésenkénti 500.000.- Ft lehívott alapösszeget vette figyelembe a módosított vád az elkövetési érték számításának alapjául; míg az elő- és végtörlesztett valós hitelszerződések kapcsán pedig csupán a ténylegesen befizetett, a valóságban azonban le nem könyvelt és eltérő módon felhasznált egyes törlesztőrészleteket számszerűsítette a könyvelési adatokból kiindulva.

Mindezen változás mellett az ügyész perbeszédében az elkövetési érték meghatározása során nem a könyvszakértői véleményben kimunkált adatokat, hanem a sértetti takarékszövetkezet által a bizonyítási eljárás keretében becsatolt kimutatások alapulvételével indítványozta azt meghatározni, az eredeti 2009. december 31-i záróállapot helyett 2010. januári időpontot figyelembe véve.

Az ügyész perbeszédében a szakértői véleménnyel kapcsolatos kritikaként azt fogalmazta meg, hogy nem szolgáltatott sok hasznos adatot az ügy elbírálása szempontjából, továbbá kifogásolta, hogy csupán 2009. december 31-e volt az utolsó időpont, amelyet a szakértők számításuk során figyelembe vettek. Kifogásolta, hogy ezáltal a szakértői vélemény csak a 2009. harmadik negyedév végéig ügyfelek által váltott okiratokkal kapcsolatos magatartást taglalja, szemben a sértett által kimunkált adatokkal. Álláspontja szerint a sértetti kimutatás valamennyi olyan takarékszövetvényt tartalmaz név, névérték, szám-, ügyfélazonosító szerint, amelyet 2010. január 8-ig az ügyfelek váltottak, és amelyeket az I. és II. r. vádlott a névérték csökkentésével, míg a III. r. vádlott azok idő előtti visszaváltásával módosított és rendelkezett az így

keletkező összeggel sajátjaként.

Az elkövetési érték megállapítása során a védők álláspontja az volt, hogy az sem a szakértői vélemény, sem a sértetti kimutatás alapján nem állapítható meg kétséget kizáró módon. III. r. vádlott védője hivatkozott egyebek mellett arra, hogy a sértett által becsatolt számszerűsített kimutatás számos eltérést tartalmaz a korábbi szakértői véleményhez képest, és maga a szakvélemény is hivatkozik arra, hogy a szakértők által 2009. év végére kimunkált összeg mintegy 30 millió forinttal kevesebb a feljelentésben szereplő összegnél, ennek egyik oka egyebek mellett az volt, hogy a szakértők mintegy 18.347.000.- Ft névértékű takarékszelvényt, amely a sértetti kimutatásban szerepelt „megtaláltak”. Már csupán ez okból sem tartotta a védelem elfogadhatónak a pusztán sértetti számítás alapulvételével kimunkált elkövetési értéket. Hivatkoztak a védők továbbá arra is, hogy a szakértők írásbeli szakvéleményük egyes megállapításai kapcsán informatikus szakértő bevonásának szükségességét is felvetették.

A bizonyítási eljárás során a vádhatóság kérdést intézett a sértetti takarékszövetkezet felé a takarékszelvény értékesítés körében elkövetett visszaélések számszerűsítése, illetőleg a ...i kirendeltség hitelállományának vizsgálata körében. A takarékszövetkezet a bírósághoz 24. sorszám alatt becsatolt válaszában áttekintette saját informatikai rendszere alapulvételével a rendelkezésére álló adatokat, és számos melléklettel alátámasztva kiegészítette a nyomozás során beszerzett adatokat. A megkeresésre adott válasz egy része a takarékszelvénnel kapcsolatos manipuláció számszerűsítését tartalmazta, míg más részében a hitelszerződésekhez kapcsolódóan a jóvá nem írt elő- vagy végtörlesztett összegeket, illetve a le nem könyvelt törlesztőrészletek tételes kimutatását is mellékletei között bemutatta.

Ezen utóbbi részleteiben a bíróság az előzőekben a sértetti kimutatás egyéb adatokkal való összevetését, illetve a vádlotti beismerő vallomások alátámasztására alkalmas voltát bizonyítékértékelő tevékenysége körében már értékelte, és utalt arra, hogy e részleteiben - az ügyészi állásponttal egyezően - a kimutatás tartalmát elfogadhatónak és a vonatkozó tényállási részek szempontjából a tényállás megállapítására alkalmasnak ítélte.

Mindezekre tekintettel a bíróság csupán a takarékszelvény értékesítés újraváltás tényállási részeihez kapcsolódóan tért el az elkövetési érték megállapítása során az ügyészi perbeszédben indítványozottaktól. Nem tartotta ugyanis elfogadhatónak a bíróság e vonatkozásban a sértetti takarékszövetkezet által számszerűsített adatokat, hanem az alább kifejtett indokoknál fogva az igazságügyi könyvszakértők írásbeli szakvéleménye, és tárgyaláson tett nyilatkozatai alapján állapította meg a tényállás vonatkozó részét.

A vádhatóság által hivatkozott 24. sorszám alatti sértetti kimutatás a takarékszelvényekkel történt manipuláció esetében azt tartalmazta, hogy „a kárt okozó tevékenység eredményét összecszerűen és teljes körűen csak a 2010. január 1. - 2010. március 31-ig terjedő időszakot is figyelembe véve lehet megállapítani a takarékszelvény, mint három havi lejáratú betéti konstrukció vonatkozásában”. Utalt továbbá arra is, hogy a vádlottak 2010. január 8-ig is adtak ki takarékszelvényeket, melyek még ezt követően 2010. április hónapban járt le. Mindezek alapján a takarékszövetkezet saját informatikai rendszerében kinyerhető adatok alapján a 2007. január 1. - 2010. március 31-ig bezáró időszakot tekintve számszerűsítette a takarékszelvényt kapcsolatos visszaéléseket összecszerűen.

Ezt figyelembe véve a ...i kirendeltség esetében 134 darab takarékszelvényhez kapcsolódó manipuláció révén 117.480.300.- Ft betéti tőke, valamint 1.791.225.- Ft különbözetre jutó kamatot határozott meg, amely az ügyfelek részére jóváírásra került, ezen tranzakciókból összesen tehát a szövetkezet 119.270.525.- Ft „kár” keletkezett, melyet 1. sz. melléklet alapján mutatott ki.

Ezen összeg számszerűsítéséből a vádhatóság a 117.480.300.- Ft betéti tőke összegét indítványozta az elkövetési érték megállapítása szempontjából figyelembe venni.

Ugyanezen sértetti kimutatás a ...i kirendeltség esetén a takarékszelvény forgalmazással összefüggésben 130.405.000.- Ft betéti tőke összegre elkövetett visszaélést számszerűsített, a takarékszövetkezet által az ügyfeleknek jóváírt összeget kamatokkal együtt 133.549.390.- Ft-ban határozta meg (24. sz. beadvány 11. számú melléklet szerinti táblázat adatai).

Ezzel szemben a nyomozás során eljáró igazságügyi szakértők a szakértői vizsgálatukat a 2009. december 31-i záró időpont figyelembevételével végezték.

Az írásbeli szakvéleményben ennek egyértelmű indokaként azt jelölték meg, hogy ezt a folyamatok egyértelmű kezdésének és lezárásának megállapíthatósága indokolja. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a 2007. január 1-je után kötött (újra kötött) azon ügyleteket vizsgálták, amelyek 2009. december 31-ig lejártak, de ezeknek ismételt újralekötését vizsgálatuk során már nem vették figyelembe. (nyomozati irat 3. kötet, írásbeli szakértői vélemény 29. oldalán feltett kérdésekre adott válasz 1/ pontja alatti indokolás, illetve 49. oldal 2/ pontja alatti indokolás).

Hivatkoztak a szakértők már az írásbeli szakvéleményben arra, hogy a takarékszövetkezet feljelentésében a takarékszelvények szabálytalan forgalmazásával okozott kár 2010. március 31. (első negyedév vége) van kimutatva. Az összehasonlíthatóság okán azonban vizsgálatuk a 2009. negyedik negyedév végéig visszaváltott takarékszelvények eredeti és javított összege közti különbözet kimutathatóságán alapult, és erre alapították a takarékszövetkezetért „kár” összegét. Az összehasonlíthatóság okán ugyanezt végezték el a 2007. illetve 2008-as évek vonatkozásában is, és az utolsó negyedév záró időpontjára vonatkoztatva

számszerűsítették a visszaélés összegét.

A szakértők utaltak továbbá arra, hogy azösszezszerűség meghatározása tekintetében a rövid lejáratú takarékszervények bemutatott szabályellenes forgalmazásának egyik lényeges jellemzője a visszaváltás utáni újraváltás (görgetés) volt. Ez azért lényeges, mert adott intervallumon belül az eredeti és csökkentett névérték közötti különbszet összege csak az időszak végéig lejárt összegek ügyleteiből állapítható meg. Hangsúlyozták a szakértők írásbeli szakvéleményükben is egyértelműen, hogy az egyes évekre kimutatott hátrányok összege a vizsgált időszak egészére nem összegezzhető.

A szakértők az írásbeli szakvéleményükben a ...i kirendeltség esetében 2007. év végi időpontra vonatkozóan a takarékszervényekkel kapcsolatos visszaélést 7.965.000.- Ft nagyságrendben (szakértői vélemény 1. sz. mellékletének összegzett adata) határozták meg, 2008. évre ilyen összeget megbízható módon kimutatni nem tudtak, míg 2009. év végére 101.652.000.- Ft-ban határozták meg (szakértői vélemény 1. sz. melléklete). Fenti összezszerűségek vonatkozásában a szakértők megjegyezték, hogy a 2007. év végi adatra vonatkozóan megállapítható, hogy a 2007. évi III. negyedévben vásárolt és a IV. negyedévben visszaváltandó takarékszervények esetében 140 darab nem volt összetűzve hozzátartozó kiadási pénztárbizonylatokkal. Bár a takarékszervényeken javítás nem volt látható ilyen nagyságrendű további takarékszervény esetében kétséget kizáró módon nem állapíthatták meg, hogy ezekkel történt-e visszaélés, avagy sem. (Ezek felsorolását a szakértői vélemény 2. sz. melléklete tartalmazta.)

A 2008. évre vonatkozóan indokolták a szakértők, hogy azért nem tudtak összezszerűséget kimutatni, mert az ebben az évben vásárolt és lejáró takarékszervények nagy többsége nem volt a hozzátartozó kiadási pénztárbizonylathoz csatolva.

Vagyis 2008. évre vonatkozóan a takarékszövetkezet belső szabályzata szerinti bizonylatolási előírás (kifizetési pénztárbizonylat és takarékszervény párosítása) nem történt meg az adott kirendeltség részéről. Ezen hiányosság a 2009. évre vonatkozó összezszerűséget is az adatfeldolgozást nem befolyásolta.

2009. december 31-ére vonatkozó állapot számszerűsítésénél a szakértők kifejezetten már az írásbeli szakvéleményben nyilatkoztak arra, hogy az általuk megállapított összeg miért tér el a sértetti takarékszövetkezet feljelentésében szereplő összegnél. Az eltérés főbb okai a szakértők szerint a következők voltak:

- a feljelentésben szereplő összeg - vizsgálati időpontjuktól eltérően későbbi - 2010. március 31-i időpontig lett kidolgozva;
- a szakértők találtak olyan takarékszervényeket, amelyek a 2009. IV. negyedévi pénztári kimutatásokban nem szerepeltek, ezen tételeket a 4. sz. mellékletben részletesen bemutatták, névértékük mintegy 8.098.000.- Ft volt a ...i kirendeltség esetében;

- a feljelentésben szereplőösszeget a kamatokkal növelt értéket mutatta, melyet ők nem vettek figyelembe;
- a feljelentéssel ellentétben a ...i kirendeltség esetében a 2009. december 31-i betétleltárban a szakértők 18.347.000.- Ft névértékű takarékszelvényét megtaláltak, ezen takarékszelvények részletes kimutatását szakértői vélemény 5. sz. mellékletében felsorolták.

A ...i kirendeltség esetében a szakértők 2007. év végi időpontra vonatkozóan 37.239.000.- Ft (6. sz. melléklet), 2008. év végi állapotra vonatkozóan 41.584.000.- Ft (7. sz. melléklet), 2009. év végére vonatkozóan pedig 91.004.600.- Ft (szakértői vélemény 8. sz. melléklete) összeget határoztak meg. Ezzel összefüggésben írásbeli szakértői véleményükben is már utaltak arra, hogy a sértetti feljelentésben szereplő 118.712.240.- Ft összegnél mintegy 27.707.640.- Ft-tal kevesebb az általuk kimutatott összeg. Az eltérések főbb okait a következőkben jelölték meg:

- jelen esetben is a sértetti szövetkezet 2010. március 31-ig számolta az összegeket;
- a szakértő kimutatása nem tartalmazott kamatösszeget, erre nézve külön végeztek számítást;
- találtak a szakértők olyan takarékszelvényeket, melyek a 2009. IV. negyedévi pénztári kimutatásokban nem szerepeltek. Ezeket tételesen 9. sz. mellékletekben mutatták be, a ...i kirendeltség esetében névértékük összege 24.525.000.- Ft volt;...i kirendeltség esetében a 2009. december 31-i betétleltár tételes átvizsgálása során 9.887.500.- Ft névértékű takarékszelvényét találtak a feljelentésben szereplő 8.505.800.- Ft-tal szemben. A különbséget kimutatását a 10. sz. mellékletben végezték el.;

- a 2009. IV. negyedévében több olyan kiadási pénztárbizonylatot találtak, melyhez nem lett csatolva takarékszelvény, de rögzítették a bizonylaton a takarékszelvény számát. A pénztárbizonylat szerint kifizetett összeg 5.163.493.- Ft volt (tételes kimutatás a szakértői vélemény 11. sz. mellékletében).

Mindezek figyelembe vételével a bíróság megküldte a szakértők részére előzetesen a sértetti takarékszövetkezet által az ügyészi kérdéssel bizonyítási eljárás során megküldött, iratoknál 24. sz. alatt beérkezett további adatfeldolgozást is, melyre már az előzőekben kifejtettek szerint a vádhatóság utóbb az elkövetési érték megállapítását alapozta. Ezt követően a tárgyalásra a szakértőket megidézte, és kifejezett kérdést intézett a tárgyalás keretében a szakértőkhöz a 24. sorszám alatti sértetti kimutatás, illetőleg az általuk lefolytatott szakértői vizsgálat során megállapított összegetösszegezés, illetőleg a különbözőségek további okai vonatkozásában is.

A szakértők tárgyalási nyilatkozatuk során az írásbeli szakvéleményben tett megállapításait továbbra is változatlanul fenntartották. A sértetti kimutatásban szereplő és a szakértői véleményben megállapított adatok közti eltérések okait is

változatlanul ugyanabban jelölték meg. E szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy a sértetti kimutatás 2010. március 31-i időpontot vett figyelembe záró időpontként. A szakértők szerint ez a szakértői módszer alapjául nem elfogadható, hiszen egy adott év végi december 31-i időpontra volt leltár a takarékszövetkezetnél (2010. március 31-i időpontra nem), ezért ők az ezen leltári adatokban szereplő tényadatokat hasonlították össze az általuk valóságban is feldolgozott takarékszelvényekkel. Ez eredményezte többek között azt a helyzetet és szakértői véleményben eltérés okaként jelölt megállapítást, hogy találtak olyan takarékszelvényeket, amelyek a 2009. IV. negyedévi pénztári kimutatásokban nem szerepeltek (...i Kirendeltség esetében ezek névértéke mintegy 8.098.000.- Ft volt, a ...i Kirendeltség esetében a 2009. december 31-i betétleltár tételes átvizsgálása során 9.887.000.- Ft névértékű takarékszelvény találtak a sértetti kimutatásban szereplő 8.505.800.- Ft-tal szemben).

A bíróság megítélése szerint mindkét előzőekben említett ok már külön-külön sem teszi önmagában elfogadhatóvá, és kétséget kizáró módon meghatározottá a sértetti kimutatásban szereplő adatokat.

Szakértői szempontból teljességgel elfogadható az, hogy a szakértők a 2009. december 31-i záró állapothoz képest, a 2009. december 31-i leltáradatok figyelembevételével az ezen időpontig lejárt és visszaváltott takarékszelvények vonatkozásában határozták meg a visszaélések körét. A 2010. március 31-i időpontra vonatkozóan nem állt rendelkezésre leltár, továbbá a vádlottak visszaélése 2010. január 10-én napfényre került, munkaviszonyuk január 12-ével megszüntetésre került az ezt követően lejárat takarékszelvények visszaváltása során aktívan közreműködni nem tudtak. Ez utóbbi körülmény azért is lényeges, mert a már korábban bemutatottak szerint a takarékszelvény értékpapírszerű okiratának kiállításakor ugyan eleve a vádlottaknak feltételezniük kellett, hogy később annak visszaváltása során majd azzal visszaélést fognak elkövetni, a javítást azonban mindig utólag végezték el, és ily módon csupán a visszaváltáskor keletkezett pénztöbbletet tudták felhasználni a sajátjacenti rendelkezés elkövetési magatartása körében.

Nem elfogadható tehát ezért azon ügyészi álláspont, amely az egyébként 2010. március 31-ére nézve számszerűsített sértetti adatokat 2010. januári állapotra vonatkozóan kívánja visszavetíteni, és az elkövetési érték számításánál alapul venni. Nem elfogadható ez másodlagosan a 2010. március 31-i leltári adatok hiányának okából sem. Ez utóbbi esetben ugyanis a sértetti kimutatások körében is nyilvánvalóvá válhatott volna az, ami a szakértők vizsgálata során jelentkezett, vagyis hogy a valóságban a betéti leltári adatokhoz képest több milliós nagyságrendű takarékszelvényt „megtaláltak”.

Az igazságügyi szakértők a tárgyalás keretében nyilatkoztak arra vonatkozóan is, hogy a sértetti kimutatásban szereplő összegek számszerűsítésével ellentétben, az igazságügyi könyvszakértői módszer sajátosságai folytán miért a vádlottak javára, kedvezőbb helyzetet figyelembe véve alacsonyabb összegben számszerűsítették a

visszaélések nagyságrendjét. Ennek során az összeg megállapítása szempontjából nem vettek figyelembe olyan tételeket, amely a sértetti kimutatásban szerepel, minthogy könyvszakértői módszerrel (a bizonylatok átvizsgálása és tételes összehasonlítása révén) a visszaélés kétséget kizáró módon szakértői szempontból nem volt igazolható. A bíróság megítélése szerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tények mikénti megítéléséből adódóan, ezen kétségeket a szakértői módszer alapulvételével szintén a vádlottak javára kellett írni.

A bíróság teljességgel elfogadhatónak tartotta a szakértők mind írásbeli szakvéleményében elfoglalt, mind tárgyaláson utóbb részletesen kifejtett azon álláspontját, mely szerint az egyes kirendeltségek esetében az adott időszakban a három év végére vonatkozó záró adatok egymással nem összegezhetők. Ily módon a 2007., 2008. és 2009-es évek visszaéléseinek összegszerűsége egymással nem összeadható. A takarékszelvény forgalmazás sajátosságaiból következőn ugyanis a szakértők kellően megindokolták, hogy miért csupán a 2009. utolsó negyedére vonatkozó adat állapítható meg szakértői bizonyossággal. A takarékszelvények szabálytalan forgalmazásának egyik lényeges jellemzője volt ugyanis a visszaváltás utáni újravásárlás (görgetés). Ebből következően egy adott idő intervallumon belül az eredeti és a csökkentett névérték közötti különbséget összegének kimunkálása csak az időszak végéig lejárt összeg ügyleteiből volt megállapítható.

A tárgyalás során védői kérdésre a szakértők a görgetés és újraváltás során névérték különbözőségeiből adódó összegek szempontjából világossá tették azt is, hogy a vádlottak terhére csupán egyszer írták jóvá a névérték csökkentés folytán jelentkező különbséget akkor is, ha az adott szelvény újraváltása megtörtént. Nem duplázták vagy triplázták meg tehát a szakértők az elkövetési érték szempontjából azt, ha az adott szelvény újraváltása történt. Az úgynevezett névérték csökkentése, vagy javításos módszer vonatkozásában, illetve a ...i Kirendeltség esetén a takarékszelvények idő előtti megszüntetésének módszerével kiegészülve a visszaélés szakértői módszerrel a már hivatkozott nagyságrendben, ezért megnyugtató módon számszerűsíthető volt.

Az előzőekben kifejtett indokoknál fogva a bíróság mindkét kirendeltség esetében a takarékszelvény forgalmazással kapcsolatban elkövetett visszaélés szempontjából az igazságügyi könyvszakértők - felidézett szakértői módszeren alapuló - megállapításait, mint egyébként a vádlottak javára figyelembe vehető valamennyi körülményt értékelő és legkedvezőbb megállapításokat fogadta el a tényállás megállapítása szempontjából. Az előzőekben hivatkozott okoknál fogva viszont nem tartotta elfogadhatónak a pusztán sértetti számításon és kimutatáson alapuló elkövetési érték meghatározását.

Mindezekből következően tehát a ...i Kirendeltség esetén a 2009. december 31-i záró állapot figyelembe vételével 91.004.600.- Ft-ban, a ...i Kirendeltségben ugyanezen

időpontra vonatkozóan 101.652.000.- Ft-ban határozta meg az elkövetési magatartással érintett összeg nagyságrendjét. (tényállás 2.2. és 4.1. alatti ténymegállapítás) Ugyanezen okoknál fogva a törvényszék a 2010. 01. hóra vonatkozó visszaélések kapcsán azt állapította meg, hogy azok mértéke kétséget kizáró módon nem számszerűsíthető.

A már korábban kifejtettek szerint a módosított váddal egyezően - és a sértetti kimutatás és az egyéb adatokkal való egyezőség alapján - állapította meg a törvényszék a tényállást a tényállás 2.3., 2.4. és 2.5. alatti részében továbbá a 4.2. és 4.3. alatti részében.

4.2.

A vádlotti védekezések további lényeges elemét képezte az elkövetési érték nagyságrendjének vitatásával összefüggésben, - kizártnak tartották, hogy ekkora nagyságrendű összegre nézve követték volna el a visszaélést - azon tárgyalás keretében már következetesen hangoztatott álláspontjuk, mely szerint csak és kizárólag a nem fizető vagy rosszul fizető adósok hiteleinek törlesztésére fordították a különböző összegeket, és azok közül állításuk szerint egyik vádlott sem használt fel saját céljaira egyetlen fillért sem, semmilyen összeget saját részükre el nem vettek az ily módon keletkezett pénzből.

A törvényszék a vádlotti védekezések ezen elemét az alábbi indokoknál fogva nem fogadta el.

Míg ... I. r. és ... III. r. vádlottak a tárgyalás során már kifejezetten tagadták, hogy a kasszában lévő pénzből saját céljaikra, megélhetésükre is pénzt elvettek volna, addig ... II. r. vádlott a tárgyalás során kezdetben elmondta, hogy „megengedett volt”, hogy ha kisebb összegre van szükségük azt a kasszából kivehetik, csak a hónap végén kellett rendbe tenni a dolgokat. Utóbb már nem tartott ki ezen vallomása mellett, és szintén tagadta, hogy a nem fizető adósok törlesztésein kívül a takarékszövetkezet pénzéből más célra is pénzt fordítottak volna.

A bíróság a vádlottak ezen védekezését a takarékszövetkezetnél lefolytatott belső vizsgálati jegyzőkönyvek tartalma, ... tanúvallomása, a takarékszövetkezet forgalmazásáról készített sértetti kimutatás részadatai, valamint az egyes kirendeltségek összes hitelállományára vonatkozó adatok alapján nem fogadta el az alábbiak szerint.

... II. r. vádlott részbeni ténybeli beismerését alátámasztotta a takarékszövetkezet ... kirendeltségénél 2010. január hó 8-án, valamint 2010. január 10-én a központban ... pénztáros meghallgatásáról készített feljegyzés jegyzőkönyve is. A két jegyzőkönyv

közül a II. r. vádlott az első jegyzőkönyvet aláírta, a második feljegyzés aláírását utóbb azonban már megtagadta. (nyomozati irat I. kötet 65. és 67. oldal). A jegyzőkönyvben foglaltak értelemszerűen beismerő vallomásnak a büntetőeljárás szabályai szerint nem tekinthetők, azonban a jegyzőkönyvre vonatkozóan utóbb meghallgatásra került ... ügyvezető elnök, aki a jegyzőkönyv tartalmát tanúvallomása alkalmával is megerősítette.

A 2010. január 8-án készített ellenőrzés során felvett jegyzőkönyv azt tartalmazta, mely szerint ... pénztáros elmondta, hogy több takarékszövetvény forgalmazásánál csalást követett el, *hivatkozva a nehéz anyagi körülményeire, a család pénzhányára*. A jegyzőkönyv tanúsága szerint a takarékszövetkezetnél a belső vizsgálat ekkor elkezdődött, és a pénztáros tevékenységét az ügyvezető elnök felfüggesztette.

A 2010. január 10-én kelt feljegyzés a ...i kirendeltség pénztárosának, ...nak a takarékszövetkezet központi üzletházában történt meghallgatásáról készült. E feljegyzés tanúsága szerint a pénztáros elmondta, hogy több esetben előfordult, hogy a pénztárból hiányzott pénz, még ... idejében is. „*Elvették a kasszából, s hogy helyre tudják tenni szelvényt szüntettek meg.*” Elmondta továbbá a feljegyzés szerint a II. r. vádlott, hogy nem szoktatták hozzá az embereket, hogy bizonylatot adjanak aki kért bizonylatot, előfordult, hogy annak a bizonylattömbből írtak. A visszaélések kapcsán elmondta azt is, hogy kb. 8 éve folyik. Továbbá a jegyzőkönyv tartalmazta azt is „a vállalkozáshoz kellett a pénz - a férje is tudott róla”. .. kb. 6 éve több esetben kérte őket, hogy segítsék ki. „*A kirendeltségvezetőnek is voltak anyagi problémái, ő is részt vett az ügyletekben.*”

A 2010. január 8-án felvett jegyzőkönyv aláírása után említette, hogy uzsoráshoz is fordult a nehéz anyagi helyzete miatt, ezt január 10-én visszavonta, erről utóbb már azt állította, hogy nem volt igaz.

A felidézett jegyzőkönyvben foglaltakat ... mind nyomozás során, mind tárgyalás keretében tett tanúvallomása során egyértelműen alátámasztotta. Nyomozati vallomása szerint egy konkrét betétes, ... lakos betéte kapcsán jutott a takarékszövetkezet tudomására az 2010. január 8-án, hogy valamilyen visszaélés történhetett a betétesek pénzével. Azonnali ellenőrzést kezdtek, január 8-án a ...i kirendeltségben ott találták ...t, akit kérdőre vontak ... szelvényével kapcsolatban. Az adatok átvizsgálása és egyeztetése során nyilvánvalóvá vált, hogy valamilyen csalás történt, melynek hatására ... felelősségre vonta ...t, akiből ekkor kitört a sírás, és azt mondta, hogy mindent elmond. Ennek során ... elmondta, hogy több esetben hozzányúlt ő is és ... is a kasszában lévő pénzhez, ezt betétek illegális megszüntetésével tették úgy, mint a felfedezett ... esetében is, ezt úgy vitték be a gépbe, hogy ellenőrzésnél ne derüljön ki, az egyik szelvény fedezetét mindig egy másikkal pótolták, így a számítógép az ő manipulált adataikat mutatta. Ezt ...val együtt csinálták. Ezt követően ... nyilatkozatát a kézzel írt jegyzőkönyvben rögzítette, ez került később a feljelentéshez 1. sz. mellékletként csatolásra, majd ezt

követően munkavégzés alól azonnali hatállyal felmentették. Ezt követően ... megjelent a központban is, ez a feljelentés 2. sz. mellékleteként készített feljegyzés, illetve jegyzőkönyv, a ...ben folytatott beszélgetést azzal indította, hogy szólt ...nak is, hogy ő is bejöhetne és elmondhatná az ő dolgait. ... ekkor ismét kérdőre vonta ...t, aki azt mondta, hogy ...n ... is csinált hasonló dolgokat, illetve akkor is, amikor jó pár évvel ezelőtt még ...ban volt a pénztáros. Ezt követően került sor a ... kirendeltségnél lefolytatott ellenőrzésre.

A ...i kirendeltségnél történt ellenőrzésről készített jegyzőkönyv a feljelentés 4. sz. mellékleteként került benyújtásra (nyomozati irat I. kötet 69. oldal). Ennek tanúsága szerint 2010. január 10-én ...on ... ügyvezető elnök ... kirendeltségvezető és ... pénztáros jelenlétében folytatott ellenőrzést. Ennek során ... pénztáros elmondta, hogy amikor idejött ..., olyan dolgokat csinált, amire ő álmában sem gondolt volna. Horváth Jánosné nyilatkozata szerint ő egyetlen esetben sem bonyolított szabálytalan ügyletet, a kirendeltségvezető végezte ezeket.

A 2010. január 10-i ...on történt ellenőrzése kapcsán ... tanúvallomásában elmondta, hogy az ellenőrzést megelőzően bekérte magához ...t is, akit szintén arra kért, hogy mondja el mi történt ...on, mert a ... visszaélésekről már akkor tudott. Ekkor a III. r. vádlott elkezdte mondani, hogy ő kezdetben ...on többször a pénztárból kivett pénzt, amit nem tudott visszatenni és hogy rendezze ezt a betétek idő előtti, ügyfél tudta nélküli megszüntetéséhez folyamodott, melyhez betéti okmány nem volt csatolva. Erről szóló nyilatkozatát szintén jegyzőkönyvben rögzítette, melyet a feljelentés 3. sz. mellékleteként csatolt.

A nyomozati iratok I. kötet 68. oldalán feljelentés 3. sz. mellékleteként készült jegyzőkönyv ...i kirendeltségvezető nyilatkozatát tartalmazta. E szerint a kirendeltségvezető elmondta, hogy „a ...i Kirendeltségnél több esetben előfordult, hogy a kasszában lévő pénzhez nyúlt”. „Amikor összegyűlt a tartozás, akkor a takarékszelvények megszüntetésére került sor, amiből a pénztárhiányt rendezte.” Ugyancsak tartalmazta a jegyzőkönyv, mely szerint ... úgy vélte, hogy a betétes ügyfeleket károsodás nem érte, illetőleg nem tudja megítélni, hogy mennyi lehet „az elvett pénz összege”, s mennyi a jelenleg fennálló tartozás.

A tárgyalás keretében meghallgatott ... tanúvallomásában elmondta, hogy ő volt ...on a pénztáros, voltak olyan ügyfelek, akik nem törlesztettek, nem fizettek időben, ezért a takarékszelvényekhez is hozzá kellett nyúlni, és azzal lett helyretéve a hitelből hiányzó összeg. A takarékszelvény idő előtt meg lett szüntetve és a szabálytalanság ellen ő folyamatosan tiltakozott. Minden egyes takarékszelvény idő előtti megszüntetése ... kirendeltségvezetőhöz köthető, ő nem működött ebben közre. Pénztárosként saját szemével nem látott ugyanakkor közvetlenül olyat, hogy ... pénzt vett volna ki a házipénztárból, beszélni sem beszélt neki arról, hogy ilyen előfordult

volna.

A felidézett okiratok tartalmából, és ... tanúvallomásából megállapítható, hogy a vádlottak a takarékszövetkezetnél folytatott belső vizsgálat során annak tényét egyértelműen elismerték, hogy saját anyagi gondjaik, pénzügyi nehézségeik miatt is vettek ki pénzt a kasszából, illetve ... II. r. vádlott a bírósági tárgyalás alkalmával is kezdetben még arra hivatkozott, hogy kisebb összegek kivétele „megengedett volt”.

Ezzel párhuzamosan a rendelkezésre álló bizonyítékokat és okiratokat vizsgálata a törvényszék abból a szempontból is, hogy alátámasztja-e fentiekkel ellentétes azon vádlotti védekezést, mely szerint a takarékszervekkel kapcsolatos visszaélés során keletkezett pénztöbblet mindig minden esetben és kizárólag csak a hitel törlesztésekre fordítódott volna.

E vonatkozásban lényeges bizonyítéknak minősült a 24. sorszám alatt becsatolt sértetti kimutatás azon részlete, amely a takarékszervek visszaváltásának egyes időpontjaiban összehasonlította a rendelkezésre álló könyvelési adatokat a forgalmi lista szerint a törlesztésekre vonatkozó adatokkal. Ennek során megállapításra került, hogy például 2009. augusztus 25-én feltűnően sok takarékszervény kifizetést észleltek a ...i kirendeltség esetében. Kinyomtatásra került a pénztár aznapi forgalmi listája, amelyből megállapítható, hogy az 1 millió forint alatti takarékszervekbelől származó kifizetés és a befizetések között 1.893.473.- Ft eltérés van, ennyivel többlet vettek fel. A listában szereplő ügyfelek mindegyiknél pótlólagosan kellett a takarékszövetkezetnek jóváírni az eltulajdonított összegeket (24. sorszám alatti beadvány 2. sz. melléklete). Ezen kimutatás alapján megállapítható az is, hogy nem támasztható alá ez a hivatkozás, mely szerint a rosszul fizető adósok helyett kellett fizetni, mivel ezen a napon például mindösszesen 278.100.- Ft került összességében hiteltörlesztés címén befizetésre, illetőleg jóváírásra, és ebből is 106.500.- Ft egy másik kirendeltségen került befizetésre.

A forgalmi lista adatai szerint tehát 1.893.473.- Ft-ból mindösszesen alig 172.000.- Ft törlesztés került aznap jóváírásra.

Ugyanez állapítható meg a 2009. május 12-i, és május 28-i forgalmi lista adataiból, amely alapján a pénzforgalomnak csak egészen kis hányada fordítódott hiteltörlesztésre, és ez esetekben sem mind olyan adósokról volt szó, akiknek korábban nem teljesítő hitelei voltak.

Fenti tételes és konkrét adatok az adott időpontban egyértelműen és kifejezetten cáfolják azon vádlotti védekezést, mely szerint a takarékszervény beváltása révén keletkezett pénztöbblet kizárólag hiteltörlesztés, s ezen belül is rosszul fizető adósok törlesztésére fordítódott volna részükről.

A sértetti kimutatás csatolt továbbá 24/5. és 6. sz. mellékletként 2009. június és július hónapra vonatkozóan olyan adatokat is, ahol a törlesztéseket valóban a vádlottak

végezték, ezek a listaadatok szerint azonban túlnyomó részt fiktív hitelekre vonatkoztak.

A bíróság ezen adatokat tételesen a bizonyítási eljárás keretében a vádlottak elé tárta, akik erre nézve semmilyen elfogadható magyarázattal nem tudtak.

Ugyanezen védekezést a bíróság más szempontból is vizsgálata a bizonyítási eljárás során szerzett egyéb bizonyítékok tartalmával összevetve. Rendelkezésre állt a bizonyítás anyagából ugyanis az adott időszak 2007-2009. vonatkozásában mindkét kirendeltség esetén kimutatás arra vonatkozóan, hogy milyen összetételű volt a takarékszövetkezet hitelállománya. Táblázatban került kimutatásra a ...i és ...i kirendeltség hitelállománya, és ezen belül a nem teljesítő hitelek aránya (24/10. sz. melléklet). E táblázat adataiból kitűnik, hogy ... teljes hitelállománya nem érte el a sikkasztással érintett összeg felét sem nagyságrendileg. Ez a valóságban tehát azt jelenti, hogy a ...i Kirendeltség által végzett teljes hitelezési tevékenységet és ebbe nem csak a lakossági, hanem önkormányzati, vállalkozási célú egyéb hitelek teljes állománya is beleértendő, tehát ezen hitelállomány összességében nem érte el nagyságrendileg visszaéléssel érintett összeg 50%-át sem.

...ban a százalékos arány ennél magasabb volt, de a helyzet hasonló, és a hitelállomány csökkenése 2010. januárját követően lényegében csupán a fiktív hitelek arányának mértékében csökkent, a hátralékos állomány ugyanakkor nem emelkedett meg kiugróan a vádlottak által végzett állítólagos törlesztések ezt követő elmaradása miatt sem.

Ezen tényadatokkal alátámasztott arányokból kitűnően sem fogadható el a vádlottak azon védekezése, mely szerint a takarékszövetvény forgalmazással, illetőleg fiktív hitelek lehívásával érintett összegek kizárólag a rosszul fizető adósok hiteltörlesztéseire, illetve utóbb majd a fiktív hitelek törlesztéseire is fordítottak volna. Ez még abban az esetben is igaz, ha figyelembe vesszük a vádlotti védekezések azon elemét is, mely szerint egy idő után már nem csupán a hitel tőkeösszegeire kellett törleszteniük, hanem saját magukat hozták egyre rosszabb helyzetbe azáltal, hogy az érintett ügyletekhez kapcsolódó kamatokat is fizetniük kellett. Nem ad magyarázatot ez utóbbi sem ugyanakkor az ilyen több mint 50%-os nagyságrendű eltérésre a visszaéléssel érintett összeg és teljes a hitelállomány aránya vonatkozásában.

Az előzőekben részletezett bizonyítékok fenti mérlegelésével a törvényszék azt állapította meg mindhárom vádlott esetében a történeti tényállás keretében, hogy a különböző elkövetési magatartások eredményeként jelentkező pénztöbblet egy részét - pontosabban meg nem határozható mértékben - saját céljaikra, anyagi nehézségeik enyhítésére is fordították az adott időszakban. Ez a ténymegállapítás akkor is helytálló, ha a lefolytatott nyomozás a vádlottak esetében jelentős vagy kiugró

mértékű anyagi gyarapodást nem mutatott ki, illetve a bizonyítási eljárás idejére elmondásuk szerint a vádlottak szintén anyagi nehézségekkel küszködtek.

A bizonyítékok előzőekben részletezett mérlegelése folytán a ...i Takarékszövetkezet sértett sérelmére megvalósított sikkasztás bűncselekménye elkövetési értékének számítása alapjául a törvényszék

- az I.r. vádlott esetében a takarékszelvény értékesítés kapcsán 91.004.600.- forintot (tényállás 2.2. pont), a fiktív hitelszerződések felhasználása körében 42.000.000 forintot (tényállás 2.3.pont), a 21 valódi hitelszerződés esetében ügyfél által le nem könyvelt elő- és végtörlesztett összegek vonatkozásában 6.595.328.- forintot (tényállás 2.4.pont), továbbá a valós hitelszerződésekhez kapcsolódó törlesztőrészlet le nem könyvelése kapcsán 60.000.- forintot (tényállás 2.5. pont), így mindösszesen 139.629.018.- forintot határozott meg;

- a II.r. vádlott esetében ugyanezenösszagszerûségek figyelembevételével, a fiktív hitelszerződésekhez kapcsolódóan 4.000.000 forinttal kevesebb összeget, mindösszesen 135.629.838.- forintot vett alapul;

- a III.r. vádlott esetében a takarékszelvény forgalmazás kapcsán elkövetett visszaélés körében 101.652.000.- forintot (tényállás 4.1. pont), a fiktív hitelszerződések készítése és felhasználása körében 1.000.000.- forintot (tényállás 4.2.pont), valós hitelszerződésekhez kapcsolódó le nem könyvelt végtörlesztés esetében 1.255.016.- forintot, mindösszesen 103.907.016.- forintot vett alapul.

A bíróság a visszaélések következtében a takarékszövetkezet pénzügyi helyzetére vonatkozó ténymegállapításokat a feljelentés tartalma, a ...i Takarékszövetkezet Igazgatóságának és Felügyelőbizottságának 2010. január 15-i együttes rendkívüli üléséről készített jegyzőkönyve alapján állapította meg. Ezek szerint a visszaélések kiderülését követően a takarékszövetkezet a betétesek teljes körében a szükséges adategyeztetéseket elvégezte és velük tételesen külön-külön elszámolva, a szükséges aktuális fizetési kötelezettségeit a betétesek felé teljesítette. Ez a szövetkezet pénzügyi helyzetét megroppantotta, ennek nyomán a takarékszövetkezet korábbi igazgatóságának és felügyelőbizottságának tagjai tisztségükből 2010. április 15. napjával lemondtak. A számviteli törvényben foglalt előírások betartása és a pénzügyi helyzet stabilitásának érdekében a takarékszövetkezet részére az ... 220.000.000 forint anyagi hozzájárulást nyújtott részjegy jegyzések formájában, ezáltal vált lehetővé, hogy a pénzügyi intézet tőkemegfelelési mutatója a törvényben előírt 10 %-os mértéket ismét elérje. A jegyzett tőke felemelésére 2010. május 10-i ülésen került sor.

A bíróság az ügyben eljáró igazságügyi könyvszakértők véleményének informatikus szakértő közreműködésével történt további kiegészítését nem tartotta a bizonyítási eljárás érdekében szükségesnek. A megállapított tényálláshoz és a módosított vádhoz igazodó elkövetési érték az előzőek szerint megnyugtató módon számszerűsíthető volt. A szakértők nyomozás során, az írásbeli szakértői véleményüket további kérdések vizsgálatával összefüggésben valóban hivatkoztak informatikus szakértő bevonásának szükségességére. Ezen kérdés azonban az ún. elő- és végtörlesztések további vizsgálatát jelentette volna szakértői szempontból, melyre nézve csupán az eredeti vádirat tartalmazott állítást. A módosított vád evonatkozásban a korábbi ügyészi álláspontot megváltoztatva ezen visszaélések további számszerűsítését már nem fogalmazta meg, az elő- és végtörlesztett hitelek kapcsán csupán a le nem könyvelt törlesztőrészeket tette vád tárgyává. Az utóbbiak a könyvelési adatokkal való egyeztetés alapján kétséget kizáró módon megállapíthatók voltak, ekörben a tényeket senki nem vitatta. Kétségtelen, hogy a nyomozás során az elő- és végtörlesztésekkel összefüggésben további visszaéléseknek a gyanúja is felmerült a már érintett ténybeli kereteken túlmenően, ez azonban utóbb ilyen formában nem képezte a jelen büntetőeljárás tárgyát, így a bizonyítási eljárás kiegészítésének szükségessége ezért nem indokolt.

Ugyancsak nem volt indokolt a szakértői vélemény azon kiegészítése, amely a takarékszelvény-forgalmazás kapcsán a nettó összegben felüli, esetleges kamatokkal növelt, további összegek kidolgozását jelentette volna, minthogy szintén a módosított vád az elkövetési érték számításának alapjául a nettó értéket vette figyelembe, melyet a bíróság ugyancsak elfogadott.

5./

A módosított vád az I. és II.r. vádlott terhére rótt, a szám alatti lakostól átvett 500.000 forint esetében is azt vesszük, hogy az átvett összeggel a vádlottak sajátjukként rendelkeztek. Ekörben az I.r. vádlott büntetőjogi felelősségét elismerte, a sértettnek okozott kár felét az eljárás során meg is térítette, míg II.r. vádlott nem érezte magát felelősnek ekörben.

A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a betétgyűjtés keretében ...től 2009. április 17-én 400.000., majd november 16-án további 100.000 forint került átvételre olyan módon, hogy a takarékszövetkezet pénztárába, majd a könyvelésében semmilyen módon nem jelent meg. A sértett a gyakorlatban tehát az átadott pénzösszeget a vádlottakra bízta oly módon, hogy erre vonatkozóan csupán pénztári bizonylatot kapott. (Az erre vonatkozó bizonylatok nyomozati irat I. kötetében rendelkezésre álltak.)

Az I.r. vádlott elismerte a pénz átvételének tényét, azt, hogy erről további okiratot nem állított ki, valamint azt is, hogy ez a pénz nem került be a házipénztárba, további

sorsára nézve azonban további magyarázatot adni nem tudott. Elmondta azt is, hogy a II.r. vádlott is tudott erről, illetve közreműködött a dologban, az egyik összeg átvételére akkor került sor, amikor csupán a II.r. vádlott volt a kirendeltségen jelen. A II.r. vádlott evonatkozásban annyit ismert el, hogy valóban beszélt ...val, tudott is a pénzről, annak a felhasználásáért azonban az I.r. vádlottat tette felelőssé.

A törvényszék a rendelkezésre álló iratok alapján azt állapította meg, hogy az I. és II.r. vádlott két alkalommal összesen 500.000 forint pénzüsszeget vett át ... sértettől oly módon, hogy arról csupán egy átvételi elismervény került kiállításra, a pénz azonban nem került a szövetkezet kirendeltségének házipénztárába befizetésre és erről semmilyen további értékpapírt sem állítottak ki, hanem azt közösen, ismeretlen célra - a sértett érdekével ellentétes módon - fordították.

... sértett tárgyaláson tett vallomásában fentieket megerősítve elmondta, hogy a visszaélések kiderülését követően az I.r. vádlott részére 360.000 forintot időközben visszatérített, 140.000 forint kára azonban jelenleg is fennáll.

A tényállás vonatkozó részét fenti bizonyítékok tartalma és a vádlotti védekezések előzőekben írt mérlegelése alapján állapította meg a törvényszék.

IV.

A bizonyítékok előzőekben részletezett mérlegelésével megállapított tényállások alapján a törvényszék a a vádlottak bűnösségére következtetett, és cselekményeiket az alábbi szempontok figyelembe vételével minősítette:

Az 1978. évi IV. tv. 317.§ (1) és a Btk.372.§ (1) bekezdése szerint aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.

A jogi indokolás körében a keretszabályozás rendelkezéseire is szükséges utalni, mégpedig jelen esetben a pénzüintézet működését szabályozó hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényre, melynek 211. §-a vonatkozik konkrétan a takarékszövetvényekre, amely szerint egy értékpapírszerű formában kiállított betét okiratnak minősül, annak alapjául pedig lényegében takarékbetét szerződés szolgál. Mint ilyen a betétgyűjtés egyik formája, és a takarékbetét szerződés tartalmából kell kiindulni az ügyfél, illetőleg a pénzüintézet jogai, kötelezettségei vizsgálatánál.

A takarékbetét szerződés tartalmi elemeiből kiindulva tehát azt jelenti, hogy lejáratkor ugyanannyit, és a vállalt kamatot kell az ügyfél részére visszafizetni.

Ez a valóságban effektíve nyilvánvalóan nem ugyanannak a bankjegynek vagy

pénzmennyiségnek a fizikai valóságában történő visszaadását, hanem ugyanannyinak a visszaszolgáltatását, illetve kamattal növelt összegének visszajuttatását jelenti.

Ez azonban nyilvánvalóan nem jelentheti azt, hogy az ügyfél által a pénzintézetre bízott ügyféli pénzeszközt valaki úgy veszi magához, hogy a pénzintézet könyvelés szerinti nyilvántartásában annak csupán 1/10 részét jeleníti meg az átvett és rábízott teljes pénzösszeggel szemben, míg a különbözettel mind az ügyfél, mind a pénzintézet céljától vagyoni érdekétől eltérő módon rendelkezik, az ehhez tartozó értékpapírszerű okiratokat pedig átjavitja, meghamisítja.

Az irányadó bírói gyakorlat illetőleg a Legfelsőbb Bíróság közzétett eseti döntései világosan körülírják, hogy mit kell tekinteni olyan elkövetési magatartásnak, amely a sikkasztás törvényi tényállásának kimerítésére alkalmas.

A sikkasztás megvalósulásának vizsgálata körében a Legfelsőbb Bíróság hangsúlyozta, hogy a sikkasztás nem úgynevezett kerettényállás. Az idegen dolog eltulajdonításának, illetve azzal sajátjaként rendelkezés tilalmát az alapvető erkölcsi parancs törvénybe iktatásával maga a Btk. létesíti és határozza meg. Dologgal való sajátjaként rendelkezésnek átfog minden cselekményt, amellyel az elkövető az erre jogosult engedélye nélkül időlegesen tanúsít olyan magatartást, amely a tulajdonost megillető rendelkezési jog gyakorlását jelenti. Lényege tehát, hogy nem a dolog végleges eltulajdonítására, hanem a tulajdonost megillető jogok időleges gyakorlására irányul.

A megbízott, akire a tulajdonos dolgát rábízták, a vádlotti esetben a pénzeszközt, a tulajdonost megillető jogokat a rábízás keretei között gyakorolhatja. Annak megítélése körében tehát, hogy a sajátjakénti rendelkezés meddig jogos és mettől jogtalan, a rábízást létesítő aktus releváns. (BH. 2010. 209.)

Jelen esetben tehát a betétgyűjtés keretében ügyfelek által átadott különböző pénzeszközöket a pénzintézet a pénzintézeti tevékenysége keretében kezelte, mely pénzintézeti vagyon tömeg, ily módon a vádlottak számára kirendeltségvezetői, (pénztárosi) minőségükben kezelt és rábízott idegen vagyonnak minősült.

Arra vonatkozóan, hogy a vádlottaknak ezen vagyonkezelői tevékenységük körében mely szabályok és előírások betartásával kellett eljárniuk, a takarékszövetkezet szabályzatai és a vádlottak konkrét munkaköri leírásai világos és egyértelmű eligazítást adtak.

A vagyonjogi vonatkozású ügyletek büntetőjogi jogellenességének megállapításához - a törvényi tényállások egyéb elemeinek megvalósulása mellett - a sértett valamely vagyonjogi sérelmének bekövetkezése szükséges. A különböző ügyletek polgári jogi

hiányosságai vagy kisebb szabálytalanságai önmagukban tehát nem alapozzák meg a büntetőjogi jogellenességet, ahhoz és így módon a vagyon elleni bűncselekmény megvalósulásához a sértett vagyoni érdeksérelmének megállapíthatósága szükséges.

Sikkasztásnál sajátjaként rendelkezésként olyan elkövetési magatartás értékelhető, amelynek során a rábízott idegen dolog őrzésével megbízott személy a tulajdonost megillető rendelkezési jogot szándékosan jogellenesen, a saját javára, a sértett hátrányára, a sértett érdekeit sértő módon gyakorolja. (BH. 2006. 181.sz. eseti döntés)

A törvényszék megítélése szerint a megállapított tényállás alapul vételével jelen esetben ez aggálytalanul megállapítható.

Nyilvánvalóan sérti ugyanis a pénzügyintézet vagyoni érdekeit, ha a vádlottak önálló rendelkezésük és saját elhatározásuk alapján a pénzügyintézet által betétgyűjtés keretében átvett pénzeszközöket a pénzügyintézet könyvelésében kisebb összegben tüntetik fel, valóságban tízszer több nagyságrendben átvett pénzt a házipénztárba megjelenítve azt a látszatot keltik, mintha valamely más hitelszerződésben álló ügyfél oda a valóságban ténylegesen befizette volna, és ezáltal az adósságát /tartozását a pénzügyintézet felé/ csökkentette volna, holott ez a valóságban nem történt meg.

Ha az ügyfelektől valóságban átvett pénzösszeget könyvelésben megjelent kisebb összegben megjelenítve a különbözetet valaki ezen túlmenően még saját céljaira is fordítja, hogy anyagi gondjait enyhítse, e szempontból nyilvánvalóan különösebb magyarázatra nem szorul tekintetben, hogy ez a sértett pénzügyintézet érdekeivel miért ellentétes.

Ugyancsak nem szorul magyarázatra az az elkövetési magatartás, amely során az elkövető a pénzügyintézet központi hitelkeretéből úgy hív le és vesz fel 500 ezer forint hitelösszeget valamely hitelszerződés alapján, hogy a valóságban azt az ügyfél fel sem vette, adatainak, nevének felhasználásáról így módon nem is tud, ténylegesen a pénzügyintézettel semmilyen jogviszonyba nem került.

A cselekmények minősítése és a büntetőjogi felelősség körének vizsgálata során a törvényszéknek az alkalmazandó Btk-ról is döntenie kellett. Ennek során figyelembe veendő szempontként nem csupán a vagyon elleni bűncselekmények értékhatárainak változásait (kisebb érték - nagyobb érték módosulása) és a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezések összehasonlításának szükségessége merült fel, hanem az elévülési idő változása, illetőleg a bűncselekmény-szabálysértési értékhatárok elkövetés és elbírálás közti változása is.

A fiktív hitelszerződések megkötése felhasználásának időpontja, a konkrét szerződések nevesítését követően világossá vált, hogy egyes okirat-hamisítás körében

értékelendő cselekmények 2006. évben is történtek a ...i Kirendeltség esetében.

2006. április 13. és 2006. december 22. között 11 db olyan valótlan tartalmú magánokirat készült és került felhasználásra, melynek elévülési idejére vonatkozó anyagi jogi rendelkezéseket a törvényszék hivatalból volt köteles vizsgálni.

Az I. és II.r. vádlott esetében az alapos gyanú közlésének időpontja 2010. január 28. napja volt, ehhez képest a 11 okiratból a legutolsó okirat szempontjából a bűncselekmény törvényi tényállási elemei legkésőbb 2006. december 22-én megvalósultak.

Az elkövetés idején érvényes 1978. évi IV. tv. 32. § b./ pontja szerint a büntethetőséget az elévülés megszünteti.

A 33.§ (1) bekezdés b./ pontja szerint a büntethetőség elévül a bűncselekmény büntetési tétel felső határának megfelelő idő - ha a törvény másként nem rendelkezik - legalább 3 év elteltével.

2012. évi C. tv. (Btk.) 26. § (1) bekezdés szerint a büntethetőség - a (2)-(3) bekezdésben meghatározottak kivételével, illetve az egyes bűncselekmények elévülése ennek kizárásáról szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában - elévül a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább 5 év elteltével.

Fenti rendelkezések összevetése alapján megállapítható, hogy a jelenleg hatályos Btk. az általános elévülési időt 3 évről 5 évre emelte.

Az irányadó bírói gyakorlat szerint amennyiben az elkövető egymással bűnhalmazatban álló több bűncselekményt követ el, az egyes cselekmények akkor is külön-külön évülnek el, ha egymással egyébként szorosan összefüggnek (BH.2009.2034. számú eseti döntés).

A Legfelsőbb Bíróság számos eseti döntése nyomán az is egyértelmű a bírói gyakorlat számára, hogy az elévülés büntető anyagi jogi intézmény, az elévülési idő a büntetőeljárás szabályoktól függetlenül folyik, ha az elévülés bekövetkezett, az utóbb semmilyen ok folytán nem éledhet fel.

Egyértelmű továbbá az is, hogy az elévülést félbeszakító intézkedés is csak az elévülési idő bekövetkezte előtt történhet (LB-H-KBJ-2009-12. Bírósági határozat, Legfelsőbb Bíróság BFv.I.516/2009/3.)

Fenti elvek szem előtt tartásával a törvényszék megállapította, hogy az I. és II.r. vádlott esetében a fiktív hitelszerződések készítése és felhasználása körében érintett tényállási részhez kapcsolódóan 11 db okirat-hamisítás vétségeként értékelt cselekmény esetén az elévülés - annak bármilyen okból történő félbeszakítása nélkül - legkésőbb 2009. december 22. napján bekövetkezett az elkövetés idején hatályos 1978. évi IV. tv. rendelkezései szerint.

A bekövetkezett elévülés utóbb semmilyen anyagi jogi rendelkezés változása folytán nem éleszthető fel, és a törvényszék álláspontja szerint semmilyen más indokból fakadóan a 2012. évi C. tv. rendelkezéseinek alkalmazása nem hozhat létre olyan helyzetet, amely valamely elkövető esetében egyébként az elkövetés idején hatályos anyagi jogi törvény szerint elévült cselekményben való büntetőjogi felelősség megállapítását eredményezhetné.

Ugyancsak vizsgálnia kellett a törvényszéknek az elkövetési értékhatárok módosulását a szabálysértési értékhatások változására is tekintettel. Az egyes le nem könyvelt törlesztőrészletek esetén ugyanis a módosított vád olyan összegeket is nevesített a sikkasztás folytatólagos egységébe tartozóan, amelyek 20.000 Ft alatti értékeket jelentettek.

Így módosított vád 2007. május 2. és 2009. május 28. napja között I. és II.r. vádlott terhére róttá 5 esetben ügyfelektől átvett összegek le nem könyvelését, így ... esetében 15.000.- Ft, ... esetében 12.000.- Ft, ... esetében 11.000.- Ft, ... esetében 12.50.- Ft, míg ... esetében 13.500.- Ft nagyságrendben.

Az elkövetés idején hatályos Btk. a szabálysértési értékhatárt még 20.000 Ft-ban jelölte meg - a 2007. évi XXVIII. törvénnyel módosított 138/A.§ értékhatár-változása -, ily módon a folytatólagosan elkövetett sikkasztás megvalósulása szempontjából a 2009. december 31-i időpontban fennálló egységes 1978. évi IV. tv. rendelkezéseit alapul véve a 20.000 forint értékhatár az irányadó.

A szabálysértések érték egybefoglalásáról született 87/2010. számú BK vélemény egyéb rendelkezései mellett kimondja a 2012. évi C. tv. rendelkezéseire hivatkozással, hogy a folytatólagosság törvényi fogalmából következően bűncselekmény és szabálysértés folytatólagos egységet nem alkothat. Ezen rendezőelv megfelelt a korábbi 1978. évi IV. tv. folytatólagosságra vonatkozó, korábbi értelmezéseinek is. A folytatólagosság egységének törvényi feltétele tehát az, hogy a részcselekmények önállóan is bűncselekményt valósítsanak meg. Ha tehát az egyébként szabálysértési értékhatárra megvalósított vagyon elleni cselekmény esetén nincs olyan felminősítő körülmény, amely a szabálysértést bűncselekménnyé emelné, akkor az egyébként szabálysértési értékre elkövetett cselekmények a folytatólagosság törvényi egységébe nem foglalhatók.

Másfelől ugyanezen BK vélemény kimondja azt is, hogy szabálysértések bűncselekménnyé minősítése szempontjából is csupán azon szabálysértések kerülhetnek szóba - amelyeknek mint szabálysértéseknek –, a büntethetősége elévülés folytán nem szűnt meg. Azon szabálysértések, amelyek egyébként a Szabs. tv. 6.§-ában foglalt rendelkezések értelmében már elévültek, azon szabálysértések esetén a felelősségre vonásnak semmilyen szempontból nincs helye.

Fenti rendelkezések és elvek szem előtt tartásával a törvényszék azt állapította meg, hogy a le nem könyvelt elő- és végtörlesztések esetében 5 esetben az I. és II.r. vádlott szempontjából a 20.000 forintot meg nem haladó elkövetési értékre megvalósított cselekmények az elkövetés idején hatályos Btk. rendelkezéseinek alkalmazásával szabálysértésre elkövetett cselekménynek minősül, amelyek a folytatólágosság törvényi egységébe nem foglalhatók és amelyek elévülése időközben ugyancsak bekövetkezett.

Fenti rendelkezések miatt a törvényszék az I. és II.r. vádlott esetében az 1978. évi IV. tv. 2009. december 31. napján hatályos szövegét - utolsó részcselekmény megvalósulása alapján - szem előtt tartva - rendelkezéseit alkalmazta a cselekmények minősítése és az alkalmazandó joghátrányok megválasztása során. Az előzőekben kifejtett szempontok ugyanis a törvényszék megítélése szerint nyomósabb érvnek bizonyultak, mint adott esetben a feltételes szabadságra vonatkozó esetleges kedvezőbb rendelkezés a 2012. évi C. tv-ben.

A más kifejtettek figyelembevételével a törvényszék 11 rb. magánokirat-hamisítás vétsége (1978. évi IV. tv. 279. §) esetén a büntetőeljárást a Be. 332.§ (1) bekezdés a./ pontjára figyelemmel, az 1978. évi IV. tv. 33.§ (1) bekezdés b./ és 32.§ b ./ pontjának alkalmazásával elévülés címén megszüntette.

A törvényszék a le nem könyvelt törlesztőrészletek esetében az 1978. évi IV. tv. 138/A. § szerinti értékhatárainak figyelembevételével azt állapította meg, hogy 5 rb. cselekmény az I. és II.r. vádlott esetében tulajdon elleni szabálysértésnek minősül az 1999. évi LXIX. tv. 157.§ (1) bekezdése alapján, mely szabálysértés miatt a büntetőeljárást a Be. 332.§ (1) bekezdés a./ pontjára figyelemmel ugyancsak megszüntette.

Az előzőekben kifejtettek szerint a törvényszék az I. és II.r. vádlott tényállásban részletesen leírt cselekményeit 1 rb., társtettesként, folytatólágosan elkövetett sikkasztás büntettének (1978. évi IV. tv. 317.§ (1) és (6) bek. a./ pont.), 207. rb. társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (1978. évi IV. tv. 276.§) és 1 rb. társtettesként elkövetett sikkasztás büntettének (1978. évi IV. tv. 317.§ (1) és (4) bek. a./ pont) minősítette, figyelemmel a 12.§ (2) és 20. § (3) bekezdésében írtakra.

... III.r. vádlott esetében a le nem könyvelt törlesztőrészletek vonatkozásában a szabálysértési értékhatár változása nem jött figyelembe, illetve ugyancsak nem volt jelentősége a magánokirat-hamisítás szempontjából az elévülési időnek, minthogy ő két esetben készített és használt fel fiktív hitelszerződést, melyek elkövetési ideje 2007. évre esett. ... III.r. vádlott szempontjából ezért a feltételes szabadságra vonatkozó kedvezőbb rendelkezések előtérbe kerülhettek a 2012. évi C. tv. szempontjából, ezért vele szemben a jelenleg hatályos és ily módon összhatásában

kedvezőbb Btk. rendelkezéseit alkalmazta.

Ennek figyelembe vételével a III.r. vádlott tényállásban írt cselekményeit 1 rb., folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntettének (Btk.372.§ (1) és (5) bek. a./ pont és 6.§ (2) bekezdésében) és 122 rb. hamis magánokirat felhasználása vétségének (Btk.345.§) minősítette.

A bíróság a büntetés kiszabása során I., II. és III.r. vádlott esetében enyhítő körülményként értékelte ténybeli beismerő vallomásukat, mindhárom vádlott őszinte megbánását, II.-III.r. vádlott esetében vallomásuk feltáró jellegét is, mindhármuk esetében azt, hogy a cselekmények hosszabb időn át történő elkövetését a sértetti pénzintézet ellenőrzési rendszerének durva hiányosságai is lehetővé tették, I.r. vádlott esetében továbbá azt, hogy ... sérelmére okozott kár egy részét megtérítette. Enyhítő körülmény mindhárom vádlott javára továbbá az is, hogy a cselekmények befejeződését követően közel öt év telt el.

Súlyosító körülményként értékelte a bíróság mindhárom vádlott esetében a cselekmények többszörös halmazatát, továbbá azt, hogy az elkövetési érték a folytatólagosan elkövetett sikkasztás büntette esetében a minősítés alapjául szolgáló tartományban az alsó határt jóval meghaladó mértékű, valamint azt, hogy a vádlottak cselekményeiket szakképzettséget igénylő foglalkozásuk szabályainak felhasználásával követték el. Súlyosító körülményként értékelte a törvényszék továbbá az I.r. vádlott esetében a ...i Kirendeltség kapcsán mint kirendeltségvezetőnek az elkövetésben játszott meghatározó szerepét, I. és III.r. vádlott esetében azt, hogy vezetői beosztásuk révén valósították meg cselekményeiket és mindhárom vádlott esetében azt, hogy cselekményük következtében a takarékszövetkezet tőkehelyzete megroppant.

Az előzőekben írt enyhítő és súlyosító körülmények figyelembevételével a törvényszék úgy ítélte meg, hogy mindhárom vádlott esetében végrehajtandó szabadságvesztés és közügyektől való eltiltás büntetés együttes alkalmazása szükséges az 1978. évi IV.tv. 33. §-ában és a Btk.79.§-ban írt büntetési célok valóra váltásához. A szabadságvesztés tartamát a belső arányosság szem előtt tartva, a vádlottak elkövetésben játszott szerepét is figyelembe véve a törvényszék a rendelkező részben írtak szerint differenciálta akként, hogy a szabadságvesztés tartamát a középértéktől kevesebb mértékben határozta meg, figyelemmel a vádlottak beismerő vallomásának és őszinte megbánásának nyomatékára is.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatának meghatározása az I. és II.r. vádlott esetében az 1978. évi IV. tv. 43.§ a./ pontján, míg a III.r. vádlott esetében a Btk. 37.§ (2) bekezdés a./ pontján, a közügyektől való eltiltás az 1978. évi IV. tv. 62. és 63.§-

án, a Btk. 61-62. §-án, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározása III.r. vádlott esetében a Btk. 38.§ (1) és (2) bekezdésén alapul.

A tényállásban írt elkövetési értékhez igazodóan a törvényszék I.-II.r. vádlottat egyetemlegesen, a III.r. vádlottat külön kötelezte a Be. 335.§ (2) bekezdésében írt kötelező rendelkezésre figyelemmel a Takarékszövetkezet magánfél részére az okozott kár megfizetésére, továbbá az illetékről szóló 1990.XCIII. tv. 429.§ (1) bekezdés a pontja alapján ezen összeg után az államnak járó maximális összegű illeték lerovására, minthogy a vádlottak beismerése nem terjedt ki az elkövetési érték nagyságára.

A Takarékszövetkezet magánfél polgári jogi igényét a módosított ügyészi vádhoz igazította, ezért a törvényszék a tényállásban megállapított elkövetési értéken felüli polgári jogi igény érvényesítését a törvény egyéb útjára utasította. (Be. 335.§ (1) bek.)

Az eljárás során lefoglalt iratok sorsáról a bíróság a Be. 155.§ (1) és (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Az eljárás során felmerült bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezés során az I. és II.r. vádlottat külön kötelezte a védelmükkel kapcsolatban felmerült védői díj megfizetésére, míg I.-II.-III.r. vádlottakat egyetemlegesen kötelezte a bizonyítási eljárás során felmerült egyéb költségek, így tanúk megjelenésével, szakértői vélemények beszerzésével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére akként, hogy az igazságügyi könyv- és pénzügyi szakértők szakértői véleményének elkészítésével és tárgyaláson való megjelenésével felmerült, mindösszesen 6.179.166.- forint bűnügyi költségből a vádlottakat a Be. 338.§ (1) bekezdése alapján 2.000.000.- forint megfizetésére kötelezte méltányosságból, míg a szakértők eljárásával felmerült további 4.179.166.- forint bűnügyi költségről akként rendelkezett, hogy azt a Be. 338.§ (4) bekezdése alapján, figyelemmel a Be. 339.§ (1) bekezdésében írtakra, az állam viseli.

Balassagyarmat, 2014. október 17. napján

Molnár Ferencné dr. sk.
a tanács elnöke

az aláírásban akadályozott Balga Istvánné és Dudásné Rózenberg Aranka ülnökök helyett is.

Záradék: ... I.r. és ... II.r. vádlott vonatkozásában a 11. rb. magánokirat-hamisítás vétsége miatti eljárásmegszüntető részében, továbbá az 5 rb. tulajdon elleni

szabálysértés miatt eljárásmegszüntető részében az ítélet 2014. október 20. napján jogerőre emelkedett.

Balassagyarmat, 2014. október hó 20. napján

Molnár Ferencé dr. sk.
a tanács elnöke